

การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์
ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแต้ว
อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

วิทยานิพนธ์
ของ
กมลทิพย์ ห่อเพชร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ตุลาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์
ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเคา และตำบลสำนักแก้ว
อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา

วิทยานิพนธ์
ของ
กมลทิพย์ ห่อเพชร

วันที่.....
เลขทะเบียน.....
เลขเรียกหนังสือ.....

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

ตุลาคม 2544

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ
สำนักงานอธิการบดีศูนย์สนับสนุนการวิจัย (สอญ.)
ชั้น 14 อาคาร เอส เอ็ม ทาวเวอร์
เลขที่ 979/17-21 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400
โทร. 298-0455 โทรสาร 298-0476
Home page : <http://www.trf.or.th>
E-mail : trf-info@trf.or.th

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปรีชา ทิชนพงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เปรมินทร์ คาระวี)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ปรีชา ทิชนพงศ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.เปรมินทร์ คาระวี)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.ฉันทส ทองช่วย)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ อารีย์พงศ์)

มหาวิทยาลัยทักษิณอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา
(อาจารย์ ดร.ฉันทส ทองช่วย)

วันที่ 18 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2544

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งในพระคุณของ รองศาสตราจารย์ปรีชา ทิชนิพนธ์ ในฐานะประธานกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร. เปรมินทร์ คาระวี ในฐานะกรรมการผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านทั้งสองได้กรุณาให้ความเมตตา ชี้แนะให้ข้อมูลความรู้ ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนท่านได้สละเวลาช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจและเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ฉันท ส ทองช่วย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนันต์ อารีย์พงศ์ ที่กรุณาให้ข้อคิด ช่วยแนะนำ และช่วยเติมเต็มแก้ไขงานในส่วนที่ยังบกพร่อง จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากขึ้น รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณ บรรดาอาจารย์ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณที่มอบความปรารถนาดี ช่วยชี้แนะแนวทางเมื่อยามที่ผู้วิจัยประสบปัญหาและเป็นกำลังใจในการทำงานแก่ผู้วิจัย

ประการสำคัญผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นอย่างสูงที่ได้ให้เกียรติและโอกาสแก่ผู้วิจัยเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการเครือข่ายปริญญาโทด้านไทยศึกษา นอกจากนี้ผู้วิจัยยังรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่งในพระคุณของ รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพันธ์ เหลืองทองคำ ในฐานะผู้ประสานงานโครงการ ซึ่งท่านได้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการช่วยพัฒนาความรู้ ความคิด และช่วยดูแลเอาใจใส่การดำเนินงานของผู้วิจัยเป็นอย่างดีมาโดยตลอด

บุคคลสำคัญที่ผู้วิจัยมิอาจลืมคือ คุณวิไลลักษณ์ จุฑาหะวงศ์ ซึ่งเป็นผู้เอื้อเฟื้อผลการวิจัยของชาวกรุงเทพฯ ตลอดจนเป็นผู้มอบความปรารถนาดีและคำแนะนำต่าง ๆ ให้แก่ผู้วิจัยอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งอย่างจริงใจ

ขณะเดียวกันวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะไม่สามารถสำเร็จลงได้ถ้าปราศจากความร่วมมือและความช่วยเหลือจากผู้ออกภาษาทั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์ ปลัดอำเภอ พัฒนาการประจำอำเภอ และผู้ใหญ่บ้านในขณะและผู้วิจัยออกเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ รวมทั้งดวงวิญญาณของคุณพ่อที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนลูกด้วยดีมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ คุณเฉลิมชัย ส่องศรี ผู้ที่เป็นเสมือนพี่ที่คอยดูแล และเป็นเสมือนเพื่อนที่ช่วยแนะนำและให้กำลังใจในการทำงาน และคุณสมเดช สมบูรณ์พงษ์ ที่ช่วยอำนวยความสะดวก สนับสนุนและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดระยะเวลาในการทำงาน และขอขอบพระคุณผู้มีพระคุณทั้งหลาย ท่านที่ไม่สามารถเอ่ยนามได้ทั้งหมด

กมลทิพย์ ห่อเพชร

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	8
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาษากับชาติพันธุ์ การแบ่งกลุ่มภาษา และ	
การแบ่งกลุ่มภาษาในภาคใต้	20
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะเชิงกล	26
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐาน	
ภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษามลายู และภาษาจีน	42
3 เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีน	
ในตำบลสะเตา และตำบลต๋านักแก้ว อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา	54
เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย	54
เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	66
เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีน	84

4 การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยมลายู และจีนในตำบลสะเตา และตำบลสำนักแด้ว อำเภอสะเตา	
จังหวัดสงขลา	99
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเตา และตำบลสำนักแด้ว อำเภอสะเตา	
จังหวัดสงขลา	99
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์สามัญ	99
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์เอก	101
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์โท	104
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ตรี	106
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์จัตวา	108
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเตา และตำบลสำนักแด้ว อำเภอสะเตา	
จังหวัดสงขลา กับเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดย	
ชาวกรุงเทพฯ	111
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์สามัญ	112
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์เอก	113
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์โท	115
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ตรี	116
การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์จัตวา	117
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	121
บทย่อ	121
สรุปผล	124
อภิปรายผล	136
ข้อเสนอแนะ	139
บรรณานุกรม	140

ภาคผนวก	144
ก ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทย มาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	145
ข ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทย มาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	154
ค ตารางแสดงค่าเฉลี่ยความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทย มาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	165
ง รายนามผู้บอกภาษากลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	174
จ รายนามผู้บอกภาษากลุ่มชาติพันธุ์มลายู	176
ฉ รายนามผู้บอกภาษากลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	178
ช แผนที่จังหวัดสงขลา	180
ซ แผนที่ตำบลสะเดา	182
ฌ แผนที่ตำบลถ้ำน้ำเค็ม	184
บทคัดย่อ	186
ประวัติย่อของผู้วิจัย	190

บัญชีตาราง

ตาราง

หน้า

1	แสดงกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ตามแนวคิดวิลเลียม เจ.เก็คนี	12
2	แสดงคำที่ใช้ทดสอบเสียงวรรณยุกต์	13
3	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้ ...	66
4	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	84
5	สัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	97
6	จำนวนลักษณะย่อยของเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่ม ชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเคา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	98
7	การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์สามัญในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ในตำบลสะเคา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	101
8	การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์เอกในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ในตำบลสะเคา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	103
9	การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์โทในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ในตำบลสะเคา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	105
10	การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ตรีในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ในตำบลสะเคา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	107
11	การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์จตุวาในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ต่าง ๆ ในตำบลสะเคา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	110
12	การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์สามัญในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยถิ่นใต้ มลายู และจีนแต้จิ๋วกับเสียงวรรณยุกต์สามัญในคำภาษาไทยมาตรฐาน ที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ	113
13	การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์เอกในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยถิ่นใต้ มลายู และจีนแต้จิ๋วกับเสียงวรรณยุกต์เอกในคำภาษาไทยมาตรฐาน ที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ	114
14	การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์โทในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยถิ่นใต้ มลายู และจีนแต้จิ๋วกับเสียงวรรณยุกต์โทในคำภาษาไทยมาตรฐาน ที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ	115

15	การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ตรีในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยถิ่นใต้ มลายู และจีนแต้จิ๋วกับเสียงวรรณยุกต์ตรีในคำภาษาไทยมาตรฐาน ที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ	116
16	การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์จัตวาในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ไทยถิ่นใต้ มลายู และจีนแต้จิ๋วกับเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐาน ที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ	118
17	แสดงค่าความถี่มูลฐาน สัทลักษณะ (แสดงด้วยตัวเลข) และประเภทของเสียง วรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้ มลายู จีนแต้จิ๋วในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และชาวกรุงเทพฯ	119

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	แสดงความสัมพันธ์ของภาษาถิ่นย่อยในกลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้ (ดัดแปลงจากบราวน์ หน้า 69)	23
2	แสดงความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียงในภาษาไทยมาตรฐานซึ่งเกิดกับ พยางค์ที่เป็นสระเสียงยาว	26
3	แสดงความถี่เป็น Hz ส่วนกลับของระยะเวลาเป็นวินาทีของ 1 รอบ	34
4	แสดงการสั่นสะเทือนของวัตถุในอากาศเปรียบเทียบกับ การสั่นสะเทือนของ ตั้มนาฬิกา	34
5	ภาพจากพิชมิเตอร์ (Pitch Meter) แสดงระดับเสียงวรรณยุกต์	35
6	แสดง Frequency และ Period ต่าง ๆ	37
7	แสดงขั้นตอนสำคัญ ๆ ของการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือ	38
8	แสดงแผ่นภาพคลื่นเสียงของการบอกหมายเลขโทรศัพท์ เลขหมาย 3-333-459	41
9	แสดงแผ่นภาพคลื่นเสียงของการบอกหมายเลขโทรศัพท์ เลขหมาย 9-543-333	41
10	วรรณยุกต์สามัญลักษณะย่อยที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	55
11	วรรณยุกต์สามัญลักษณะย่อยที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	56
12	วรรณยุกต์เอกที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	57
13	วรรณยุกต์โทลักษณะย่อยที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	58
14	วรรณยุกต์โทลักษณะย่อยที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	59
15	วรรณยุกต์ตรีลักษณะย่อยที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	61
16	วรรณยุกต์ตรีลักษณะย่อยที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	62
17	วรรณยุกต์จตุรลักษณะย่อยที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	63
18	วรรณยุกต์จตุรลักษณะย่อยที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	64
19	แสดงค่าความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดย กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	65
20	เส้นแสดงตัวลักษณะของวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดย กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้	65
21	วรรณยุกต์สามัญลักษณะย่อยที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	68
22	วรรณยุกต์สามัญลักษณะย่อยที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	69
23	วรรณยุกต์เอกลักษณะย่อยที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	70

24	วรรณยุกต์เอกลักษณะย่อที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	71
25	วรรณยุกต์โทลักษณะย่อที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	72
26	วรรณยุกต์โทลักษณะย่อที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	73
27	วรรณยุกต์โทลักษณะย่อที่ 3 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	74
28	วรรณยุกต์ตรีลักษณะย่อที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	75
29	วรรณยุกต์ตรีลักษณะย่อที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	76
30	วรรณยุกต์ตรีลักษณะย่อที่ 3 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	77
31	วรรณยุกต์ตรีลักษณะย่อที่ 4 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	78
32	วรรณยุกต์ตรีลักษณะย่อที่ 5 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	79
33	วรรณยุกต์จัตวาลักษณะย่อที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	80
34	วรรณยุกต์จัตวาลักษณะย่อที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	81
35	วรรณยุกต์จัตวาลักษณะย่อที่ 3 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู	82
36	แสดงค่าความถี่มาตรฐานของเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดย กลุ่มชาติพันธุ์มลายู	83
37	เส้นแสดงตัวลักษณะของวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดย กลุ่มชาติพันธุ์มลายู	83
38	วรรณยุกต์สามัญที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	85
39	วรรณยุกต์เอกที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	87
40	วรรณยุกต์โทลักษณะย่อที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	88
41	วรรณยุกต์โทลักษณะย่อที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	89
42	วรรณยุกต์โทลักษณะย่อที่ 3 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	90
43	วรรณยุกต์ตรีลักษณะย่อที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	91
44	วรรณยุกต์ตรีลักษณะย่อที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	92
45	วรรณยุกต์ตรีลักษณะย่อที่ 3 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	93
46	วรรณยุกต์จัตวาลักษณะย่อที่ 1 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	94
47	วรรณยุกต์จัตวาลักษณะย่อที่ 2 ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	95
48	แสดงค่าความถี่มาตรฐานของเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดย กลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	96

49	เส้นแสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดย กลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว	96
50	วรรณยุกต์สามัญในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ใน ตำบลสะเคา และตำบลสำนักแคว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	100
51	วรรณยุกต์เอกในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ใน ตำบลสะเคา และตำบลสำนักแคว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	102
52	วรรณยุกต์โทในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ใน ตำบลสะเคา และตำบลสำนักแคว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	104
53	วรรณยุกต์ตรีในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ใน ตำบลสะเคา และตำบลสำนักแคว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	106
54	วรรณยุกต์จัตวาในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ใน ตำบลสะเคา และตำบลสำนักแคว อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา	109

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ดินแดนภาคใต้ หรือ ปักษ์ใต้ ของประเทศไทยถือได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางสังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากในบริเวณดังกล่าวมีกลุ่มชนจำนวนมากอาศัยอยู่โดยเฉพาะในเขต 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดสงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย (ยกเว้นจังหวัดปัตตานี) โดยพื้นที่ดังกล่าวประกอบด้วยประชากร 3 กลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ ๆ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ไทย กลุ่มชาติพันธุ์มลายู และกลุ่มชาติพันธุ์จีน ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ปรากฏว่ามีลักษณะวัฒนธรรมการใช้ภาษาแตกต่างกัน โดยภาษาที่กลุ่มคนในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านี้ใช้ในการติดต่อสื่อสารมีอยู่ด้วยกันหลายภาษา เช่น ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษามลายู ภาษาจีน ภาษาไทยถิ่นใต้ท้องถิ่นต่าง ๆ เช่น ภาษาสงขลา ภาษาตากใบ และภาษาสะกอม เป็นต้น

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าภาษาที่ใช้ในการสื่อสารจะมีหลายภาษา แต่ภาษาไทยมาตรฐานถือเป็นภาษาที่คนโดยทั่วไปยอมรับและใช้ในการติดต่ออย่างเป็นทางการระหว่างบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ เป็นภาษาที่ใช้สอนกันภายในโรงเรียน และเป็นภาษาที่ปรากฏอยู่เป็นประจำทางสื่อมวลชน ซึ่งจากการที่ภาษาไทยมาตรฐานมีใช้กันมากในหลายกลุ่มชาติพันธุ์จึงทำให้เกิดข้อที่น่าสังเกตคือ ภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ที่แตกต่างกันมักจะมีสำเนียงผิดเพี้ยนแตกต่างกันไปกล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้ กลุ่มชาติพันธุ์มลายู และกลุ่มชาติพันธุ์จีน เป็นต้น เมื่อแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นมีความจำเป็นต้องใช้ภาษาไทยมาตรฐานในการสื่อสารสังเกตได้ว่าภาษาไทยมาตรฐานที่พูดมีสำเนียงผิดเพี้ยนแตกต่างกันไป และต่างไปจากภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ ซึ่งถือเป็นเจ้าของภาษาที่แท้จริง ดังนั้นด้วยเหตุที่พื้นที่ตำบลสะเดาและตำบลลำน้ำแก้วเป็นเขตที่มีกลุ่มชนจากหลายกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ ภาษาที่กลุ่มชาติพันธุ์เหล่านั้นใช้ในการติดต่อสื่อสารจึงมีความหลากหลายตามไปด้วย ซึ่งผู้วิจัยพบว่าในเขตพื้นที่ตำบลสะเดาและตำบลลำน้ำแก้วมีลักษณะทางภาษาที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

จากข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของตำบลสะเดาตามที่สำนักงานเทศบาลตำบลสะเดา¹ ได้รวบรวมไว้เมื่อปี พ.ศ.2541 สรุปได้ความว่า แคว้นตำบลสะเดาเป็นตำบลเล็ก ๆ ขึ้นกับเมืองไทรบุรี มีชื่อเรียกเป็นภาษามลายูว่า สะดาก์ หรือ ซิดาก์และเป็นตำบลหนึ่งที่พระยาไทรบุรีเดินทางผ่านเพื่อนำดินไม้เงิน ดินไม้ทองมายังกรุงเทพฯ และเมื่อ พ.ศ.2450 เมืองไทรบุรีตกเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ รัฐบาลไทยและอังกฤษได้จัดกำหนดเขตแดนขึ้นใหม่ ตำบลสะเดาจึงเป็นของไทยขึ้นกับเมืองสงขลา ปัจจุบันตำบลสะเดาได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล โดยได้ยกฐานะเป็นเทศบาลเมื่อปี พ.ศ. 2482

ในด้านอาณาเขต ตำบลสะเดาติดต่อกับพื้นที่ใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลปริก อำเภอสะเดา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลสำนักขาม อำเภอสะเดา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลสำนักแคว อำเภอสะเดา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลปาดังเบซาร์ อำเภอสะเดา

ประชากรมีทั้งสิ้น 17,005 คน จำนวนครัวเรือน 4,368 หลัง ความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 362 คน/ตร.กม. มีพื้นที่ที่เป็นที่ตั้งของชุมชนประมาณ 5 ตารางกิโลเมตร ในขณะที่พื้นที่โดยรอบที่ต่อเนื่องออกไปยังมีสภาพเป็นสวนยางพาราเกือบทั้งหมด ตำบลสะเดามีเส้นทางคมนาคมขนส่ง 2 เส้นทางคือ ทางรถไฟ และทางรถยนต์ โดยเส้นทางรถไฟสามารถใช้ติดต่อกับประเทศมาเลเซียได้ มีรถไฟขบวนหาดใหญ่-ปาดังเบซาร์ ผ่าน และเส้นทางรถยนต์สามารถเดินทางผ่านอำเภอสะเดาไปยังประเทศมาเลเซียได้เช่นกัน ตำบลสะเดามีสถานศึกษาในเขตเทศบาลตำบลทั้งสิ้น 6 แห่ง เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา 1 แห่งและเปิดสอนในระดับประถมศึกษา 5 แห่ง (ในจำนวนนี้มีโรงเรียนขยายโอกาสเปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 อีกหนึ่งแห่ง) นอกจากนี้ภายในเขตตำบลสะเดายังมีลักษณะขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่เด่นชัด มีประเพณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา รวมถึงสภาพการตั้งถิ่นฐานของครอบครัวและการอยู่อาศัยพบว่ามีประชากรในพื้นที่ที่ศึกษามีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตเทศบาลจำนวนร้อยละ 87.1 จำนวนสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่มีประมาณ 5 คน การประกอบอาชีพของประชากรส่วนใหญ่จะมีอาชีพทางการค้าหรือธุรกิจส่วนตัวและรับราชการ ในส่วนขององค์กรทางศาสนาประกอบด้วยมัสยิดจำนวน 3 แห่ง วัดจำนวน 2 แห่ง สำนักสงฆ์จำนวน 1 แห่งและศาลเจ้าจำนวน 4 แห่ง

¹สำนักงานเทศบาลตำบลสะเดา. ประวัติเทศบาลตำบล. 2541. หน้า 1-6.

อุษณีย์ อารยะสุวรรณ¹ ได้กล่าวถึงสภาพสังคมของอำเภอสะเคา สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะสภาพสังคมของอำเภอสะเคาเป็นแบบพหุสังคมคือมีการผสมผสานกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งชาวไทยพุทธ ชาวไทยเชื้อสายมลายู และชาวไทยเชื้อสายจีน และจากการสัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรี ชัยณรงค์ สุทธิสว่าง² นักพัฒนาการประจำเทศบาลตำบล ทำให้ทราบว่าสภาพสังคมของตำบลสะเคาเป็นแบบพหุสังคมเช่นกัน คือมีการผสมผสานกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวไทยพุทธซึ่งพูดภาษาไทยถิ่นใต้ ชาวไทยมุสลิมซึ่งพูดภาษามลายูและชาวไทยพุทธเชื้อสายจีนซึ่งพูดภาษาจีนและภายในตำบลสะเคามีการจัดกลุ่มประชากรเป็นชุมชน ซึ่งมีจำนวนชุมชนทั้งหมด 4 ชุมชน คือ ชุมชนหมู่บ้านตัวอย่าง ชุมชนบ้านทุ่ง ชุมชนบ้านไพร และชุมชนบ้านสันติ แต่ก็ยังมีพื้นที่บางส่วนที่ไม่สามารถจัดเป็นชุมชนได้ พื้นที่ดังกล่าวได้แก่ บ้านท่าพรุ บ้านเกהל้ง บ้านทับโกบ และบริเวณถนนบางสาย บางซอย เป็นต้น

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของตำบลสำนักแก้ว ตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักแก้ว³ ได้รวบรวมไว้สรุปได้ความว่า ตำบลสำนักแก้วมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลปริก อำเภอสะเคา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ป่าสงวนแห่งชาติ เขาน้ำค้าง อำเภอนาทวี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลสะเคา ตำบลสำนักขาม อำเภอสะเคา

ตำบลสำนักแก้วมีเนื้อที่โดยประมาณ 268.66 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 167,913 ไร่ มีลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ทางทิศตะวันออกและทิศใต้เป็นที่ราบสูงและมีเทือกเขาต้นกาลาศรี พื้นที่ทางทิศตะวันตกเป็นที่ราบ การปกครองมีจำนวนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน ประชากรมีจำนวน 10,093 คน จำนวนครัวเรือน 2,097 ครัวเรือน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ย 37 คน/ตร.กม. สถานศึกษาในตำบลสำนักแก้วมีโรงเรียนระดับประถมศึกษา 6 แห่ง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

¹อุษณีย์ อารยะสุวรรณ. หมวดคำในภาษาไทยถิ่นใต้ อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา. 2535. หน้า 1.

²ว่าที่ร้อยตรีชัยณรงค์ สุทธิสว่าง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, กมลทิพย์ ห่อเพชร เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเทศบาลตำบลสะเคา อำเภอสะเคา จังหวัดสงขลา, เมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ.2542.

³องค์การบริหารส่วนตำบลสำนักแก้ว. แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล. 2543. หน้า 1-6.

1 แห่ง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน 5 แห่ง สถาบันและองค์กรทางศาสนา มีวัด 1 แห่ง สำนักสงฆ์ 1 แห่ง มัสยิด 8 แห่ง ประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามประมาณร้อยละ 80 และนับถือศาสนาพุทธประมาณร้อยละ 20

แต่อย่างไรก็ตามในด้านการผสมผสานกลมกลืนกันระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ พบว่าทั้งใน ตำบลสะเคาะและตำบลสำนักแก้วเป็นไปในแบบที่ไม่ได้รวมกลุ่มเป็นพวกเดียวกันกล่าวคือ กลุ่มชาติพันธุ์ทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาไทยถิ่นใต้เป็นภาษาแม่ กลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษามลายูเป็นภาษาแม่ และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีภาษาจีนแต้จิ๋วเป็นภาษาแม่ ต่างก็ใช้ชีวิตชีวิตที่ต่างกัน ถึงแม้ว่าทั้ง 3 กลุ่มชาตินี้จะมีการติดต่อกันอยู่บ้างแต่โดยลักษณะการตั้งถิ่นฐานแล้วจะแยกกันอยู่เป็นสัดส่วนตามกลุ่มพวกเดียวกัน ซึ่งพบว่าผู้ที่พูดภาษามลายูเป็นภาษาแม่ส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณหมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 ของตำบลสำนักแก้ว ส่วนผู้ที่พูดภาษาจีนแต้จิ๋วเป็นภาษาแม่มักจะตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณชุมชนบ้านตัวอย่าง บ้านทับโกบ ชุมชนในตลาดของตำบลสะเคาะ และผู้ที่พูดภาษาไทยถิ่นใต้เป็นภาษาแม่จะตั้งถิ่นฐานกระจัดกระจายอยู่ในบริเวณที่นอกเหนือจากที่กล่าวถึงแล้ว

โดยเหตุที่ตำบลสะเคาะและตำบลสำนักแก้วต่างก็เป็นตำบลที่อยู่ในอำเภอสะเคาะ อันเป็นอำเภอที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซียทำให้ประชาชนในตำบลสะเคาะและตำบลสำนักแก้วมีความเป็นอยู่ตลอดจนมีวัฒนธรรมบางประการ เช่น วัฒนธรรมในการใช้ภาษาร่วมกับประชาชนในประเทศมาเลเซีย ส่งผลให้คนในกลุ่มดังกล่าวมีลักษณะวัฒนธรรมที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ จนอาจจะกล่าวได้ว่าสภาพสังคม วัฒนธรรมของตำบลสะเคาะและตำบลสำนักแก้วมีความพิเศษและมีภาษาอันเป็นเอกลักษณ์ซึ่งมีความน่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสงขลา ได้มีโอกาสพบปะสนทนากับคนทั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสะเคาะและตำบลสำนักแก้ว ซึ่งตลอดเวลาที่ได้มีโอกาสสนทนากับกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อสังเกตที่น่าสนใจบางประการ คือ สำเนียงพูดในภาษาไทยมาตรฐานของคนทั้งสามกลุ่มชาติพันธุ์เมื่อนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสารพบว่ามีความผิดเพี้ยนต่างกัน กล่าวคือลักษณะของสำเนียงพูดที่เปล่งออกมาในบางคำบางพยางค์ที่เป็นคำเดียวกันจะมีระดับเสียงสูงต่ำต่างกัน แต่ในส่วนของรายละเอียดว่าระดับเสียงสูงต่ำนั้นจะแตกต่างกันอย่างไรยังคงเป็นเรื่องที่คลุมเครืออยู่ ทั้งนี้เพราะเรื่องของระดับเสียงสูงต่ำหรือเสียงวรรณยุกต์เป็นเรื่องที่มีความละเอียดลึกซึ้ง การที่จะตัดสินโดยการใช้หูฟังว่าระดับเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าวมีความแตกต่างกันอย่างไรและเป็นไปในทิศทางใดเป็นเรื่องที่กระทำได้ยาก นอกจากว่าเสียงวรรณยุกต์นั้นจะได้ผ่านการวัดค่าทางกลศาสตร์เสียงก่อนจึงจะสามารถแยกความแตกต่างของลักษณะเสียงวรรณยุกต์ได้อย่างละเอียดและชัดเจนขึ้น

ดังนั้นเพื่อเป็นการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับความแตกต่างกันของเสียงวรรณยุกต์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเตา และตำบลสำนักแคว อำเภอสเตา จังหวัดสงขลา โดยจะเน้นการศึกษาในเชิงกล ทั้งนี้เพื่อให้ทราบลักษณะที่แท้จริงของเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าว นอกจากนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างกันของเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในตำบลสะเตา และตำบลสำนักแคว อำเภอสเตา จังหวัดสงขลา กับเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่ออกเสียงโดยเจ้าของภาษาที่แท้จริง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเตาและตำบลสำนักแคว อำเภอสเตา จังหวัดสงขลา กับเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ เป็นลำดับต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐาน ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเตา และตำบลสำนักแคว อำเภอสเตา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐาน ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเตา และตำบลสำนักแคว อำเภอสเตา จังหวัดสงขลา
3. เพื่อเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐาน ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเตา และตำบลสำนักแคว อำเภอสเตา จังหวัดสงขลา กับเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลของการศึกษาค้นคว้าช่วยให้มีความรู้เรื่องเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเตาและตำบลสำนักแคว อำเภอสเตา จังหวัดสงขลา นอกจากนี้ยังทำให้ทราบความเหมือนและความแตกต่างของเสียงวรรณยุกต์นั้น ตลอดจนทำให้เห็นผลการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเตา และตำบลสำนักแคว อำเภอสเตา จังหวัดสงขลา กับเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ ซึ่งจากความรู้ดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อครู

ผู้สอนภาษาไทยที่ทำหน้าที่สอนภาษาไทยให้นักเรียนในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแคว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา อีกทั้งยังทำให้ครูผู้สอนได้รู้จักเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคนมากขึ้น และช่วยให้ครูผู้สอนสามารถวางแผนการสอนได้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนต่อไป

2. ผลของการศึกษาค้นคว้าอาจช่วยในการจำแนกภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการผสมผสานแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม (ในกรณีที่ผลการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแคว อ.สะเดา จังหวัดสงขลาหรือการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแคว อ.สะเดา จังหวัดสงขลา กับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ มีความแตกต่างกัน) ซึ่งเป็นการสนับสนุนความคิดที่ว่า การจำแนกภาษาของกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มีการผสมผสานแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมโดยใช้เกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ : วรรณยุกต์ เป็นสิ่งที่สามารถเป็นไปได้

3. ผลของการศึกษาค้นคว้าจะเป็นแนวทางสำหรับการค้นคว้าทางภาษาศาสตร์เกี่ยวกับเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะเชิงกลของเสียงวรรณยุกต์ในถิ่นอื่นต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อตกลงเบื้องต้นสำหรับงานวิจัยนี้ มีดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะศึกษาเสียงวรรณยุกต์จากคำพูดต่อเนื่องเท่านั้น
2. ข้อมูลทางภาษาที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนที่อาศัยในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแคว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ในช่วงปี พ.ศ. 2543 – 2544 เท่านั้น
3. ผู้บอกภาษาที่คัดเลือกตามเกณฑ์คุณสมบัติของผู้บอกภาษาถือว่า เป็นตัวแทนของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยในตำบลสะเดาและตำบลสำนักแคว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
4. ตัวเลข 1 – 5 แสดงระดับเสียงวรรณยุกต์ 5 ระดับ ได้แก่

[5]	หมายถึง	ระดับเสียงวรรณยุกต์สูง
[4]	หมายถึง	ระดับเสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างสูง
[3]	หมายถึง	ระดับเสียงวรรณยุกต์กลาง
[2]	หมายถึง	ระดับเสียงวรรณยุกต์กลางค่อนข้างต่ำ
[1]	หมายถึง	ระดับเสียงวรรณยุกต์ต่ำ

ในการบรรยายแต่ละวรรณยุกต์จะใช้ตัวเลข 2–4 ตัว ตัวแรกแสดงระดับเสียงที่เป็นจุดเริ่มต้นของวรรณยุกต์ ตัวเลขตัวสุดท้ายแสดงจุดสุดท้ายของระดับเสียงวรรณยุกต์ ส่วนตัวเลขตัวที่ 2, 3 (ถ้ามี) จะแสดงระดับเสียงในจุดที่มีการเปลี่ยนระดับเสียง

5. เครื่องหมาย หรือ สัญลักษณ์ ที่ใช้มีดังนี้

สัญลักษณ์ (') เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แสดงระดับเสียงของเสียงวรรณยุกต์ใด ๆ ในแต่ละระดับของ [5], [4], [3], [2], [1] ตามข้อ 4 ในข้างต้น กล่าวคือ ผู้วิจัยใช้เครื่องหมาย (') กำกับไว้หลังตัวเลขที่แสดงระดับวรรณยุกต์เพื่อบ่งชี้ว่า เสียงวรรณยุกต์ในแต่ละระดับดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยความถี่มูลฐานอยู่ในอัตราสูงของระดับ เช่น วรรณยุกต์มีสัญลักษณ์ 32' หมายความว่าวรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของค่าความถี่มูลฐานอยู่ในระดับกลาง [3] จากนั้นค่าความถี่มูลฐานจะเปลี่ยนระดับโดยตกมาอยู่ในระดับกลางค่อนข้างต่ำ [2] (แต่จะเป็นตำแหน่งอัตราสูงของระดับกลางค่อนข้างต่ำ)

สัญลักษณ์ (,) เป็นสัญลักษณ์ที่ใช้แสดงระดับเสียงของเสียงวรรณยุกต์ใด ๆ ในแต่ละระดับของ [5], [4], [3], [2], [1] ตามข้อ 4 ในข้างต้น กล่าวคือ ผู้วิจัยใช้เครื่องหมาย (,) กำกับไว้หลังตัวเลขที่แสดงระดับวรรณยุกต์เพื่อบ่งชี้ว่า เสียงวรรณยุกต์ในแต่ละระดับดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยความถี่มูลฐานอยู่ในอัตราต่ำของระดับ เช่น วรรณยุกต์มีสัญลักษณ์ 3,1 หมายความว่าวรรณยุกต์นี้มีจุดเริ่มต้นของค่าความถี่มูลฐานอยู่ในระดับกลาง [3] (แต่จะเป็นตำแหน่งอัตราต่ำของระดับกลาง) จากนั้นค่าความถี่มูลฐานจะเลื่อนลงมาอยู่ระดับต่ำ [1]

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาภาษาไทยมาตรฐานที่ใช้ในปัจจุบัน ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้ กลุ่มชาติพันธุ์มลายู และกลุ่มชาติพันธุ์จีนแฉ่งในตำบลสะเค และตำบลถ้ำน้ำกแต้ว อำเภอสะเค จังหวัดสงขลาเท่านั้น และในส่วนข้อมูลทางภาษาชาวกรุงเทพฯ ผู้วิจัยได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาจากการทำวิจัยของ วิไลลักษณ์ จุฑาหะวงส์ ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับทุนสนับสนุนจาก สกว. ให้ทำวิจัยเรื่อง “วรรณยุกต์ภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่พูดโดยคนไทย คนแฉ่ง และคนชีกซ์”

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ตามหัวข้อต่อไปนี้

เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเค และตำบลถ้ำน้ำกแต้ว อำเภอสะเค จังหวัดสงขลา

1. เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย

2. เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู

3. เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีน

การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย

มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ตอนที่ 1 การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1. การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์สามัญ

2. การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์เอก

3. การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์โท

4. การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ตรี

5. การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์จัตวา

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา กับเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ

1. การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์สามัญ

2. การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์เอก

3. การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์โท

4. การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ตรี

5. การเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์จัตวา

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีความแตกต่างกัน

2. เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา กับเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ มีความแตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชาวกรุงเทพฯ หมายถึง กลุ่มคนไทยที่อาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานครและมีภาษาแม่เป็นภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ หมายถึง ภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดกรุงเทพมหานครและมีภาษาแม่เป็นภาษาไทยมาตรฐาน

ภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยถิ่นใต้ หมายถึง ภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่มีภาษาแม่เป็นภาษาไทยถิ่นใต้ และอาศัยอยู่ในตำบลสะเดา และตำบลถ้ำน้ำกแต้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์มลายู หมายถึง ภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่มีภาษาแม่เป็นภาษามลายู และอาศัยอยู่ในตำบลสะเดา และตำบลถ้ำน้ำกแต้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

ภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์จีนแต้จิ๋ว หมายถึง ภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยที่มีภาษาแม่เป็นภาษาจีนแต้จิ๋ว และอาศัยอยู่ในตำบลสะเดา และตำบลถ้ำน้ำกแต้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

สัญลักษณ์เชิงกล หมายถึง ค่าความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ หรือค่าเฉลี่ยความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ หรือกราฟเส้นแสดงค่าเฉลี่ยความถี่มูลฐาน ของเสียงวรรณยุกต์

ค่าความถี่มูลฐาน หมายถึง จำนวนรอบของอัตราการสั่นของเส้นเสียงต่อวินาที ถ้าเส้นเสียงมีอัตราการสั่นหลายรอบต่อวินาที เสียงที่ได้ยินจะเป็นเสียงสูงหรือมีความถี่สูง ถ้าเส้นเสียงมีอัตราการสั่นน้อยรอบต่อวินาที เสียงที่ได้ยินจะเป็นเสียงต่ำหรือมีความถี่ต่ำ

ค่าเฉลี่ยความถี่มูลฐาน หมายถึง ค่าเฉลี่ยของค่าความถี่มูลฐานจริงของหน่วยเสียงวรรณยุกต์หนึ่ง ๆ ที่ปรากฏในคำที่ผู้บอกภาษาออกเสียง

คำในคำพูดต่อเนื่อง หมายถึง คำที่อยู่ในรูปประโยคมีลักษณะการพูดที่เป็นไปตามธรรมชาติไม่ใช่คำเดี่ยว ๆ หรือคำพูดทีละคำ

วรรณยุกต์ระดับ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ซึ่งมีระดับความถี่มูลฐานของการออกเสียงค่อนข้างคงที่ตลอดพยางค์หรือเสียงวรรณยุกต์ที่มีความถี่ขึ้นหรือลงไม่เกิน 25 เฮิรตซ์

วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ หมายถึง เสียงวรรณยุกต์ซึ่งมีระดับความถี่ของการออกเสียงเปลี่ยนแปลงมากในช่วงพยางค์หนึ่ง ๆ หรือเสียงวรรณยุกต์ที่มีความถี่ขึ้นหรือลงเกิน 25 เฮิรตซ์

ค่าความชัน หมายถึง ค่าความแตกต่างของค่าความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ที่ ขึ้นหรือ ตก ภายในช่วงของค่าความถี่มูลฐานโดยตลอดทั้งพยางค์

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ผู้วิจัยจะดำเนินการศึกษาค้นคว้าและเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐาน ที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเตา และตำบลสำนักแคว อำเภอสเตา จังหวัดสงขลา ตามลำดับขั้นดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งเอกสารที่เป็นความรู้พื้นฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้องานวิจัยและเอกสารที่ใช้เป็น หลักในการวิจัยโดยตรง

2. การสำรวจพื้นที่เป้าหมาย ผู้วิจัยออกสำรวจพื้นที่เป้าหมายคือที่ตำบลสะเตา และตำบล สำนักแคว ทั้งนี้เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการกระจายของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ และเพื่อการ วางแผนออกเก็บข้อมูลภาคสนาม

3. การติดต่อกับบุคคลกรฝ่ายต่าง ๆ ผู้วิจัยจำเป็นต้องติดต่อกับบุคคลกรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเพื่อสอบถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการออกเก็บรวบรวมข้อมูล บุคคลกรฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น นักพัฒนากร เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนราษฎร ผู้นำชุมชนต่าง ๆ เป็นต้น

4. การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของผู้บอกภาษา ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้วิจัยมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

4.1 ผู้บอกภาษาต้องเป็นเพศหญิงทั้งหมด เนื่องจากผู้บอกภาษาเพศหญิงถือเป็นตัวแปร ที่อาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนทางภาษาน้อยกว่าผู้บอกภาษาเพศชาย และผู้บอกภาษาเพศหญิง จะรักษาภาษาถิ่นของตนได้ดีกว่าผู้บอกภาษาเพศชาย เพราะผู้บอกภาษาเพศหญิงมักไม่ค่อยมีการปะทะสังสรรค์ทางสังคมกับบุคคลอื่นที่อยู่ต่างถิ่นมากเท่ากับผู้ชาย

4.2 ผู้บอกภาษาต้องมีอายุอยู่ระหว่าง 40-60 ปี เนื่องจากผู้บอกภาษาที่อยู่ในช่วงอายุ ดังกล่าวมักจะเป็นผู้มีประสบการณ์ทางภาษามากพอสมควร มีความรู้ทั้งภาษาเก่าและภาษาปัจจุบัน มักจะเคยชินกับการพูดภาษาถิ่นของตนและยังเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์

4.3 ผู้บอกภาษาจะต้องฟัง – พูดภาษาไทยมาตรฐานได้เป็นอย่างดีกล่าวคือ ต้องมีการใช้ภาษานั้นอยู่ในชีวิตประจำวันและเป็นผู้ที่สามารถผันวรรณยุกต์ภาษาไทยมาตรฐาน 5 เสียงได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บอกภาษาได้ตระหนักถึงเป้าหมายของการออกเสียงว่าที่ถูกต้องควรเป็นอย่างไร แต่ในทาง

ปฏิบัติจริงผลของการออกเสียงของผู้บอกภาษาจะเป็นอย่างไรนั้นย่อมหมายถึงผลที่ได้จากการวิจัย

4.4 ผู้บอกภาษามีทักษะในการออกเสียงครบถ้วน และมีสภาพปกติสามารถออกเสียงได้เป็นปกติ

4.5 ผู้บอกภาษาต้องมีการศึกษาอยู่ในระดับเบื้องต้นคือ มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษา ทั้งนี้เพื่อจะได้แน่ใจว่าผู้บอกภาษาไม่ได้รับอิทธิพลจากภาษาเขียนหรือภาษาไทยมาตรฐานมากนักหรือถ้าได้รับอิทธิพลจากภาษาไทยมาตรฐานก็น้อยที่สุด

5. การสร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือคือ รายการคำสำหรับศึกษาเสียงวรรณยุกต์ ซึ่งผู้วิจัยได้แนวคิดในการสร้างรายการคำมาจากกล่องสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นตระกูลไทของ วิลเลียม เจ. เก็คนี¹ ซึ่งแปลโดย ชีระพันธ์ ถ.ทองคำ¹

ตารางสำหรับศึกษาเสียงวรรณยุกต์ภาษาถิ่นตระกูลไท ประกอบด้วยช่องต่าง ๆ จำนวน 20 ช่อง ในแต่ละช่องที่บรรจุรายการคำมีเงื่อนไขที่ใช้กำหนดคำดังนี้

- ช่อง A (1-2-3-4) - สำหรับบรรจุคำศัพท์ที่ไม่มีรูปวรรณยุกต์อะไรกำกับ
- ช่อง B (1-2-3-4) สำหรับบรรจุคำศัพท์ที่มีรูปวรรณยุกต์เอกกำกับ
- ช่อง C (1-2-3-4) สำหรับบรรจุคำศัพท์ที่มีรูปวรรณยุกต์โทกำกับ
- ช่อง DL (1-2-3-4) สำหรับบรรจุคำศัพท์ที่เป็นพยางค์ตายสระเสียงยาว
- ช่อง DS (1-2-3-4) สำหรับบรรจุคำศัพท์ที่เป็นพยางค์ตายสระเสียงสั้น
- ช่อง 1 เป็นคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรสูงทั้งหมด และคำศัพท์ที่มีพยัญชนะ ห น้า
- ช่อง 2 เป็นคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรกลางกลุ่มที่ไม่มีกลุ่มลมตาม ได้แก่ ป ต จ ก
- ช่อง 3 เป็นคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรกลางกลุ่มที่มีกลุ่มลมตาม ได้แก่ บ ด อ และ อย
- ช่อง 4 เป็นคำศัพท์ที่มีพยัญชนะต้นคำเป็นอักษรต่ำทั้งหมด ได้แก่ ก ง ช ซ ท (ธ) น พ ฟ (ภ) ม ย ร ล ว (ฮ)

---

¹เก็คนี, วิลเลียม เจ. คำสำหรับทดสอบเสียงวรรณยุกต์ในภาษาถิ่น. แปลจาก A

ตัวอย่างตารางที่จะใช้บรรจุรายการคำสำหรับศึกษาเสียงวรรณยุกต์

ตาราง 1 แสดงกล่องทดสอบเสียงวรรณยุกต์ตามแนวคิด วิลเลียม เจ.เก็คนี

	A	B	C	DL	DS
1					
2					
3					
4					

สำหรับรายการคำที่ได้สร้างขึ้นเพื่อใช้ศึกษามีจำนวน 60 คำนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติไว้ดังนี้

5.1 เป็นคำในภาษาตระกูลไท

5.2 เป็นคำพยางค์ปิด(คำที่มีตัวสะกด) เพราะคำพยางค์ปิดจะช่วยควบคุมการแปรของเสียงวรรณยุกต์ของคำกล่าวคือ หากใช้คำพยางค์เปิด(คำที่ไม่มีตัวสะกด)ในคำพูดต่อเนื่อง เสียงวรรณยุกต์ของคำที่ศึกษาอาจจะได้รับอิทธิพลจากพยัญชนะต้นของคำที่อยู่ถัดไป

5.3 รายการคำที่คัดเลือกมาจะเป็นตัวแทนของคำในภาษาไทยมาตรฐานกล่าวคือ ผู้วิจัยจะไม่เลือกคำที่มีการใช้ต่างกันระหว่างภาษาไทยถิ่นใต้ กับภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ เช่น คำว่า เชือก [chia:k³] ในภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ แต่ในภาษาไทยถิ่นใต้อาจออกเสียงเป็น เชียก [chia:k³] ตามคำในภาษาไทยถิ่นใต้ได้ เป็นต้น

5.4 รายการคำที่คัดเลือกมาจะต้องเป็นคำพื้นฐานที่ใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวัน สะกดต่อการสัมผัส, ไม่คลุมเครือ, ไม่เป็นคำนามหรือคำกริยาที่เรียกยาก หรือเป็นคำที่มีความหมายเป็นนามธรรมที่ยากต่อการตอบ

รายการคำที่ผู้วิจัยคัดเลือกเพื่อนำมาศึกษาเสียงวรรณยุกต์มีดังต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงคำที่ใช้ทดสอบเสียงวรรณยุกต์

	A	B	C	DL	DS
1	ขาว	ถ่าน	ข้าว	ขาว	สิบ
	เขียว	ห่าน	ถ้วย	หมวก	หนัก
	สูง	เหนื่อย	ขึ้น	หลอด	หมึก
2	งาน	ก่อน	กว้าง	ตาก	ปิด
	ดิน	เกี่ยว	ก้าง	ปาก	ตัด
	แดง	แต่ง	แป้ง	แปด	ดับ
3	ดำ	อุ่น	ค้าย	บวก	ดับ
	บ้าง	บ้าย	บ้าน	แดด	คิบ
	บิน	อ่าน	อ้อย	อาบ	ยุค
4	นอน	ล่าง	ค้อน	นอก	ลึก
	นาง	เด่น	ช้าง	มิด	คับ
	แมว	เลื้อย	น้อง	เลียด	เล็ก

เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานทั้ง 5 เสียง ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์สามัญ เสียงวรรณยุกต์เอก เสียงวรรณยุกต์โท เสียงวรรณยุกต์ตรี และเสียงวรรณยุกต์จตุรวา ดังนี้

ก) คำที่มีเสียงวรรณยุกต์สามัญ / ˊ / ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำที่เป็นตัวแทนของคำในกลุ่มวรรณยุกต์ในช่อง A2 A3 A4 ช่องละ 3 คำ ดังนี้

A2	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	งาน	[ja:n ^ˊ]
		ดิน	[ti:n ^ˊ]
		แดง	[te:ŋ ^ˊ]

A3	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	คำ	[dam ¹]
		บาง	[ba:ŋ ¹]
		บิน	[bin ¹]
A4	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	นอน	[no:n ¹]
		นาง	[na:ŋ ¹]
		แมว	[me:w ¹]

ข) คำที่มีเสียงวรรณยุกต์เอก / ²/ ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำที่เป็นตัวแทน
ของคำในกล่องวรรณยุกต์ในช่อง B1 B2 B3 DL1 DL2 DL3 DS1 DS2 DS3 ช่องละ 3
คำ ดังนี้

B1	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	ถ่าน	[tha:n ²]
		ห่าน	[ha:n ²]
		เหนียว	[niaj ²]
B2	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	ก่อน	[ko:n ²]
		เกี้ยว	[kiaw ²]
		แต่ง	[te:ŋ ²]
B3	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	อุ่น	[ʔun ²]
		บ้าย	[ba:j ²]
		อ่าน	[ʔa:n ²]
DL1	เป็นคำ พยางค์ตาย จำนวน 3 คำ ได้แก่	ขวด	[khua:t ²]
		หมวก	[muak ²]
		หลุด	[lo:t ²]
DL2	เป็นคำ พยางค์ตาย จำนวน 3 คำ ได้แก่	ตาก	[ta:k ²]
		ปาก	[pa:k ²]
		แปด	[pe:t ²]
DL3	เป็นคำ พยางค์ตาย จำนวน 3 คำ ได้แก่	บวก	[buak ²]
		แดด	[de:t ²]
		อาบ	[ʔa:p ²]
DS1	เป็นคำ พยางค์ตาย จำนวน 3 คำ ได้แก่	ลืบ	[sip ²]
		หนัก	[nak ²]
		หมึก	[mɨk ²]

DS2	เป็นคำ พยางค์ตาย จำนวน 3 คำ ได้แก่	ปิด	[pit ²]
		ตัด	[tat ²]
		ดับ	[tap ²]
DS3	เป็นคำ พยางค์ตาย จำนวน 3 คำ ได้แก่	ดับ	[dap ²]
		คืบ	[dip ²]
		อุด	[ʔut ²]

ค) คำที่มีเสียงวรรณยุกต์โท / ³/ ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำที่เป็นตัวแทนของคำในกล่องวรรณยุกต์ในช่อง B4 C1 C2 C3 DL4 ช่องละ 3 คำ ดังนี้

B4	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	ล่าง	[la:ŋ ³]
		เล่น	[len ³]
		เลื่อย	[liaj ³]
C1	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	ข้าว	[kha:w ³]
		ถั่ว	[thauj ³]
		ขึ้น	[khin ³]
C2	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	กว้าง	[kwa:ŋ ³]
		ก้าง	[ka:ŋ ³]
		แป้ง	[pe:ŋ ³]
C3	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	ด้าย	[da:j ³]
		บ้าน	[ba:n ³]
		อ้อย	[ʔɔ:j ³]
DL4	เป็นคำ พยางค์ตาย จำนวน 3 คำ ได้แก่	นอก	[no:k ³]
		มีด	[mi:t ³]
		เลือด	[liat ³]

ง) คำที่มีเสียงวรรณยุกต์ตรี / ⁴/ ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำที่เป็นตัวแทนของคำในกล่องวรรณยุกต์ในช่อง C4 DS4 ช่องละ 3 คำ ดังนี้

C4	เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่	ค้อน	[kho:n ⁴]
		ช้าง	[cha:ŋ ⁴]
		น้อง	[no:ŋ ⁴]

DS4 เป็นคำ พยางค์ตาย จำนวน 3 คำ ได้แก่ ลึก	[lik ⁴]
ทับ	[khap ⁴]
เล็ก	[lek ⁴]

จ) คำที่มีเสียงวรรณยุกต์จัตวา / ˩ / ผู้วิจัยได้คัดเลือกคำที่เป็นตัวแทนของคำในกล่องวรรณยุกต์ในช่อง A1 ช่อง 3 คำ ดังนี้

A1 เป็นคำ พยางค์เป็น จำนวน 3 คำ ได้แก่ ขาว	[kha:w ⁵]
เขียว	[khiaw ⁵]
สูง	[su:ŋ ⁵]

6. อุปกรณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล อุปกรณ์ที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

- 6.1 เครื่องบันทึกเสียงแบบคาสเซต (cassette) แบบใช้แบตเตอรี่
- 6.2 แถบบันทึกเสียงที่มีความยาวม้วนละ 90 นาที
- 6.3 ไมโครโฟน

7. การทดลองใช้เครื่องมือ ในการทดลองใช้เครื่องมือ ผู้วิจัยจะนำเครื่องมืออันหมายถึง คำต่าง ๆ ที่เตรียมไว้สำหรับศึกษาเสียงวรรณยุกต์ นำมาทดลองถามผู้บอกภาษาที่คัดเลือกไว้แล้วในพื้นที่ที่จะศึกษาจริง โดยจะทดลองถามผู้บอกภาษาที่เป็นคนละคนกับผู้บอกภาษาที่เป็นตัวแทนในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ซึ่งจะทดลองเครื่องมือนี้กับผู้บอกภาษาจำนวน 1 คนในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์

8. การปรับปรุงเครื่องมือ เมื่อได้ทดลองใช้เครื่องมือแล้วปรากฏว่าผู้บอกภาษาไม่สามารถออกเสียงได้ตรงกับคำที่ผู้วิจัยต้องการ ผู้วิจัยต้องปรับเปลี่ยนคำถามให้รัดกุม และให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บอกภาษาสามารถออกเสียงคำได้ตรงกับคำที่ผู้วิจัยต้องการ หรือในบางกรณีผู้วิจัยจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงคำที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยเป็นคำใหม่ เพื่อจะได้ตั้งคำถามให้เหมาะสมแก่ผู้บอกภาษาต่อไป ดังนี้

คำที่ต้องการเก็บคือ คำว่า “คืน”

ผู้วิจัยถามผู้บอกภาษาว่า “เราใช้วิทยะส่วนใดในการเดิน”

และหากว่าผู้บอกภาษาตอบว่า “เราใช้ขาในการเดิน”

ผู้วิจัยก็จะถามต่อว่า “ถัดลงมาจากขา มีวิทยะใดที่อยู่ติดกับพื้น”

หากผู้บอกภาษาตอบว่า “อวัยวะที่อยู่ติดกับพื้นคือเท้า”

ผู้วิจัยก็จะถามต่อว่า “คำว่า เท้า ถ้าเป็นคำหายาบเรียกว่าอะไร”

(ผู้วิจัยจะถามไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้คำที่ต้องการศึกษา) ดังนี้เป็นต้น

หรือ คำที่ผู้วิจัยต้องการเก็บคือ คำว่า “ฮวน” ผู้วิจัยได้พยายามตั้งคำถามให้ง่ายที่สุดแต่ผู้บอกภาษายังไม่เข้าใจและไม่สามารถออกเสียงคำที่ต้องการได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในพื้นที่ตำบลสะเตาะและตำบลสำนักแคว่ไม่มีการประกอบอาชีพที่มีความเกี่ยวข้องกับการประมง ผู้วิจัยจึงเปลี่ยนคำที่ใช้วิจัยจากคำว่า “ฮวน” เป็นคำว่า “บิน” นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้เปลี่ยนคำว่า “ป่าน” เป็นคำว่า “แตง” คำว่า “ค่าน” เป็นคำว่า “อุ้น” และ คำว่า “ฝ้าย” เป็นคำว่า “ขึ้น”

9. วิธีการรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยจะกระทำโดยวิธีดังต่อไปนี้

9.1 นัดหมายและพบปะเพื่อสร้างความคุ้นเคยกันระหว่างผู้บอกภาษากับผู้วิจัย

9.2 ผู้วิจัยพยายามพูดคุยกับผู้บอกภาษาในเรื่องทั่วไปเป็นภาษาไทยมาตรฐานก่อน เพื่อลดความตึงเครียดหรือลดอาการประหม่าลง และผู้วิจัยตกลงกับผู้บอกภาษาว่าจะถามคำถามง่าย ๆ และให้ตอบง่าย ๆ

9.3 นำรายการคำที่ได้เตรียมไว้(ดูตาราง 2) ไปสอบถามผู้บอกภาษาเพื่อให้ออกเสียงเป็นคำในภาษาไทยมาตรฐานคนละ 60 คำ ซึ่งผู้วิจัยได้กระตุ้นให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำที่ต้องการในคำพูดต่อเนื่องทีละคำตามลำดับจนครบ 60 คำโดยเรียงลำดับคำตามการจำแนกคำออกเป็นหมวดหมู่ เช่น หมวดสัตว์เลี้ยง หมวดอวัยวะ หมวดคำเรียกดี หมวดคำกริยา หมวดคำคุณศัพท์ เป็นต้น โดยพยายามพูดคุยเพื่อให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำที่ต้องการอย่างน้อย 3 ครั้ง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เช่น

คำที่ต้องการทดสอบ คือคำว่า “ข้าว”

ผู้วิจัยถามผู้บอกภาษาว่า “ทราบไหมว่าส่วนผสมของขนมบัวลอยมีอะไรบ้าง”

ผู้บอกภาษาตอบว่า “ส่วนผสมของขนมบัวลอยมีแป้งข้าวเหนียวกะทิ น้ำตาล”

ผู้วิจัยอาจถามต่อไปว่า “พอจะทราบไหมว่าขั้นตอนในการทำนาต้องทำอะไรบ้าง”

ผู้บอกภาษาอาจตอบว่า “ขั้นแรกต้องเตรียมดินโดยการไถนา ก่อน จากนั้นก็ปล่อยน้ำเข้านาแล้วนำเมล็ดพันธุ์ข้าวมาหว่าน รอให้ต้นข้าวงอกแล้วจึงถอนและดำนาต่อ จากนั้นรอนจนกว่าข้าวจะโตและสุกจึงจะเก็บเกี่ยวได้”

9.4 ผู้วิจัยตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้ผู้บอกภาษาออกเสียงคำที่ต้องการศึกษา โดยให้ผู้บอกภาษาตอบกลับมาในรูปของวลีหรือประโยคและพยายามให้คำที่ต้องการศึกษาปรากฏอยู่ระหว่างกลางในประโยค

9.5 ผู้วิจัยจะไม่มีการชี้นำโดยการออกเสียงคำนั้น ๆ ให้ผู้บอกภาษาได้ยินก่อน แต่จะกระตุ้นให้ผู้บอกภาษาออกเสียงเองไปตามบริบทของคำจากการกระตุ้นของผู้วิจัย เช่น อาจจะทำท่าทาง ใช้รูปภาพประกอบ ใช้ของจำลอง หรือการให้คำนิยามศัพท์นั้นก็ได้

9.6 บันทึกเสียงพูดของผู้บอกภาษาเก็บไว้ในแถบบันทึกเสียง โดยใช้แถบบันทึกเสียง 1 คนต่อ 1 ม้วน

9.7 การบันทึกเสียงพูดของผู้บอกภาษาได้กระทำในสถานที่ที่ค่อนข้างเงียบมาก เพื่อป้องกันเสียงรบกวนที่อาจจะมีขึ้น

10. การจัดการกระทำกับข้อมูล ข้อมูลประเภทเสียงวรรณยุกต์ที่เก็บมาได้จะปรากฏรวมอยู่ในคำภายในวลีหรือประโยค ผู้วิจัยมีวิธีในการจัดการกระทำต่อข้อมูลดังกล่าวดังนี้

10.1 นำเทปที่บันทึกเสียงเรียบร้อยแล้วมาหาคำที่ต้องการศึกษาเสียงวรรณยุกต์

10.2 นำคำที่ต้องการศึกษาเสียงวรรณยุกต์มาบันทึกลงในโปรแกรม Windows Cecil เพื่อจะได้นำมาวัดค่าความถี่มูลฐานของคำต่อไป

-

11. การวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผลที่ได้จากการค้นคว้า

การวิเคราะห์ สรุปผล และอภิปรายผลที่ได้จากการค้นคว้า ผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนคือ

11.1 วิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

11.2 เปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

11.3 เปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดา และตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา กับเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยชาวกรุงเทพฯ

สำหรับการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทย มลายู และจีนในตำบลสะเดาและตำบลสำนักแก้ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา นั้น ผู้วิจัยกระทำโดยใช้วิธีการทางกลศาสตร์เพื่อให้ได้สัทลักษณะของวรรณยุกต์อันได้แก่ ค่าความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ของคำ โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมวิเคราะห์คลื่นเสียง Windows Cecil

(Computerized Extraction of Components of Intonation in Language) Version 1.0 ของ The Summer Institute of Linguistics (SIL) และ Microsoft Excel 97 ช่วยในการแปลงผลข้อมูลที่เป็นค่าตัวเลขให้เป็นกราฟเส้น ซึ่งผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ของคำมาจากการวิจัยของ พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล¹ โดยในแต่ละคำที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา ผู้วิจัยจะให้ผู้บอกภาษาออกเสียงให้ได้คำที่ต้องการอย่างน้อย 3 ครั้ง แล้วนำการออกเสียงทั้ง 3 ครั้งนั้นมาหาค่าเฉลี่ย จากนั้นผู้วิจัยจะนำคำที่ศึกษาทั้งหมด 60 คำในกลุ่มวรรณยุกต์มาหาค่าเฉลี่ยของแต่ละเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 วรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคน แล้วจึงจะนำมาหาค่าเฉลี่ยของแต่ละเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 วรรณยุกต์จากจำนวนผู้บอกภาษา 10 คน ในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไป แต่ถ้าในกรณีที่ผลการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษา 10 คนในกลุ่มชาติพันธุ์ใดชาติพันธุ์หนึ่งมีความเบี่ยงเบนไปในทิศทางที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนเป็นลักษณะย่อยต่าง ๆ ผู้วิจัยจะนำเอาสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์แบบที่มีความถี่ของผู้บอกภาษาที่ใช้ออกเสียงมากที่สุดมาเป็นตัวแทนเพื่อจะมาอธิบายลักษณะภาพรวมของเสียงวรรณยุกต์นั้น ต่อจากนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอผลการเปลี่ยนแปลงของค่าความถี่มูลฐานที่ได้มาจัดแปลงเป็น “รูปลักษณะเชิงกล” แสดงลักษณะของวรรณยุกต์ที่มีพิสัยระดับเสียง 5 ระดับ โดยผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ตัวเลขในการแสดงผลการศึกษาครั้งนี้ว่าประกอบด้วย กล่าวคือผู้วิจัยจะแสดงผลค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของวรรณยุกต์ระดับด้วยสัญลักษณ์ตัวเลข 2 ตัว แทนตำแหน่ง ดันพยางค์ และ ท้ายพยางค์ และแสดงผลค่าความถี่มูลฐานเฉลี่ยของวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับด้วยสัญลักษณ์ตัวเลข 3 ตัว แทนตำแหน่ง ดันพยางค์ กลางพยางค์ หรือ จุดสูงสุด-ต่ำสุด และท้ายพยางค์

กล่าวโดยสรุปผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกราฟเส้นแสดงค่าเฉลี่ยของความถี่มูลฐาน (F0 curve) ภาพแสดงสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาไทยมาตรฐานที่จัดแปลงเป็น “รูปลักษณะเชิงกล” แสดงลักษณะของวรรณยุกต์ที่มีพิสัยระดับเสียง 5 ระดับ โดยผู้วิจัยใช้ตัวเลขแสดงระดับเสียงวรรณยุกต์ประกอบการเขียนบรรยายผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ต่อไป

¹พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. การศึกษาเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ในภาษาของชน “ลาว”
ชน “ญ้อ” และชน “ผู้ไท” ในอำเภอราษีไศล จังหวัดนครพนม. 197 หน้า.

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ในคำภาษาไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชาติพันธุ์ไทยมลายู และจีนแต้จิ๋วในตำบลสะเตา และตำบลถ้ำน้ำก่แก้ว อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาษากับชาติพันธุ์ การแบ่งกลุ่มภาษาและการแบ่งกลุ่มภาษาในภาคใต้
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์และสัทลักษณะเชิงกล
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาและเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมาตรฐานภาษาไทยถิ่นใต้ ภาษามลายู และภาษาจีน

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาษากับชาติพันธุ์ การแบ่งกลุ่มภาษา และการแบ่งกลุ่มภาษาในภาคใต้

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ได้กล่าวถึง ภาษากับชาติพันธุ์ของผู้พูดว่า

ชาติพันธุ์เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สัมพันธ์กับการแปรในภาษาใดภาษาหนึ่ง การแปรของภาษาตามชาติพันธุ์จะปรากฏในทุกด้านของภาษา เช่น ระบบเสียงไวยากรณ์ และคำศัพท์ กลุ่มที่มีชาติพันธุ์ต่างจากกลุ่มอื่นๆ เรียกว่า กลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งบางครั้งก็เรียกว่ากลุ่มเชื้อชาติ ความแตกต่างทางชาติพันธุ์อาจเกิดจากปัจจัยหนึ่ง หรือหลายประการทางวัฒนธรรมด้านต่างๆ เช่น ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี การรับประทานอาหาร และการแต่งกาย...

ในประเทศไทยมีกลุ่มชาติพันธุ์ที่สำคัญ ได้แก่ กลุ่มชนที่เป็นที่รู้จักกันในนามของชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มชาวมุสลิม กลุ่มชาวเขาเผ่าต่างๆ กลุ่มชาวเขมร กลุ่มชาวมอญ กลุ่มลาวโซ่ง กลุ่มชาวจีน กลุ่มชาวอินเดีย(ซิกข์) เป็นต้น ความแตกต่างที่แยกให้กลุ่มเหล่านี้เป็นกลุ่มที่มีเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตน ซึ่งต่างจากคนไทยส่วนใหญ่ในประเทศได้แก่ ศาสนา เช่น ชาวมุสลิม ชาวซิกข์ หรือลักษณะอื่นๆ ทางวัฒนธรรม ได้แก่ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งการแต่งกายด้วย...และยังอ้างอีกว่าเคยมีการทดลองในสหรัฐอเมริกา โดยให้คนจำนวนหนึ่งฟังเทปภาษาพูดของ

คน 2 ชุด และให้ตัดสินว่าผู้พูด 2 ชุดต่างกันอย่างไร คนที่ฟังแทบส่วนใหญ่ลงความเห็นว่าผู้พูดชุดแรกเป็นคนผิวดำและผู้คนที่ 2 เป็นคนผิวขาว ที่จริงแล้วอาจกล่าวได้ว่าคำตัดสินของคนเหล่านี้ผิดโดยสิ้นเชิงเพราะที่จริงผู้พูดชุดแรกเป็นคนผิวขาว และชุดที่ 2 เป็นนิโกร แต่คำตัดสินที่ผิดเช่นนี้น่าสนใจมาก แสดงอะไรบางอย่างเกี่ยวกับภาษาอังกฤษที่ใช้ในสหรัฐอเมริกา นั่นคือแสดงว่ามีภาษาอังกฤษที่คนผิวขาวส่วนใหญ่ใช้โดยทั่วไป และมีภาษาอังกฤษที่คนผิวดำส่วนใหญ่ใช้โดยทั่วไป ทั้งนี้ต้องเข้าใจว่าไม่ใช่ชาวผิวขาวทุกคนพูดแบบเดียวกันหมดหรือถ้าเกิดเป็นคนผิวดำก็ต้องพูดแบบผิวดำตลอดเพราะภาษาไม่ได้ผูกติดอยู่กับสีผิวหากแต่เป็นเรื่องที่เรียนรู้โดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ในการทดลองดังกล่าวผู้พูดในเทปที่เป็นผิวขาวนั้น เป็นคนที่เติบโตและใช้ชีวิตกับชาวผิวดำมาตลอด ถูกเลี้ยงดูมาด้วยค่านิยมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวผิวดำจึงพูดภาษาแบบผิวดำ ส่วนผู้พูดที่เป็นผิวดำในเทปนั้นเป็นคนที่ถูกเลี้ยงดูในหมู่คนผิวขาว มีการติดต่อกับกลุ่มคนผิวดำน้อยมาก ภาษาของเขาจึงฟังดูเป็นภาษาของคนผิวขาว¹

ประสงค์ ราชณสุข² ได้กล่าวถึงภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทยที่แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ได้แก่การแบ่งตามภาคทั้งสี่ของประเทศ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ภาษาไทยถิ่นเหนือ ใช้พูดกันในบริเวณจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่าน และบางบริเวณของจังหวัดตาก สุโขทัย และอุตรดิตถ์

2. ภาษาไทยถิ่นอีสาน ใช้พูดกันในบริเวณจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี ยโสธร มุกดาหาร หนองคาย สกลนคร เลย หรืออาจกล่าวได้ว่าตั้งแต่บริเวณจังหวัดเลย เพชรบูรณ์ ชัยภูมิและนครราชสีมาไปทางทิศตะวันออกเฉียงจนจดชายแดนประเทศลาวและประเทศกัมพูชา

3. ภาษาไทยถิ่นกลาง ใช้พูดกันในบริเวณจังหวัดต่าง ๆ ในภาคกลางของประเทศไทย ถ้าถือกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางของภาคนี้ ทางเหนือของกรุงเทพมหานครมีผู้พูดภาษาไทยถิ่นกลางจนถึงจังหวัดตาก สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิษณุโลก ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีผู้พูดภาษาไทยถิ่นกลางเรื่อยไปจนถึงจังหวัดนครนายก สระบุรี ลพบุรี บางส่วนของจังหวัดนครราชสีมา

¹อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ภาษาศาสตร์สังคม. 2533. หน้า 73.

²ประสงค์ ราชณสุข. “ครูกับภาษาถิ่น,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 1. 2526. หน้า 822-823.

และเพชรบูรณ์ ทางทิศตะวันออกมีผู้พูดภาษาไทยถิ่นกลางไปจนถึงพรมแดนประเทศกัมพูชาใน จังหวัดปราจีนบุรี จันทบุรีและตราด ทางทิศตะวันตกมีผู้พูดภาษาไทยถิ่นกลางไปจนถึงพรมแดน ประเทศพม่า ส่วนทางทิศใต้ของกรุงเทพมหานครนั้นมีผู้พูดภาษาไทยถิ่นกลางจนถึงตอนใต้ของ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4. ภาษาถิ่นใต้ หรือภาษาปักษ์ใต้ ใช้พูดกันในบริเวณจังหวัดต่าง ๆ ทางภาคใต้ของ ประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี พังงา กระบี่ นครศรีธรรมราช ตรัง พัทลุง สงขลา ยะลา สตูล ภูเก็ต ปัตตานี นราธิวาส หรืออาจกล่าวได้ว่าตั้งแต่บริเวณตอนใต้ ของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เรื่อยลงไปจนถึงชายแดนประเทศมาเลเซีย

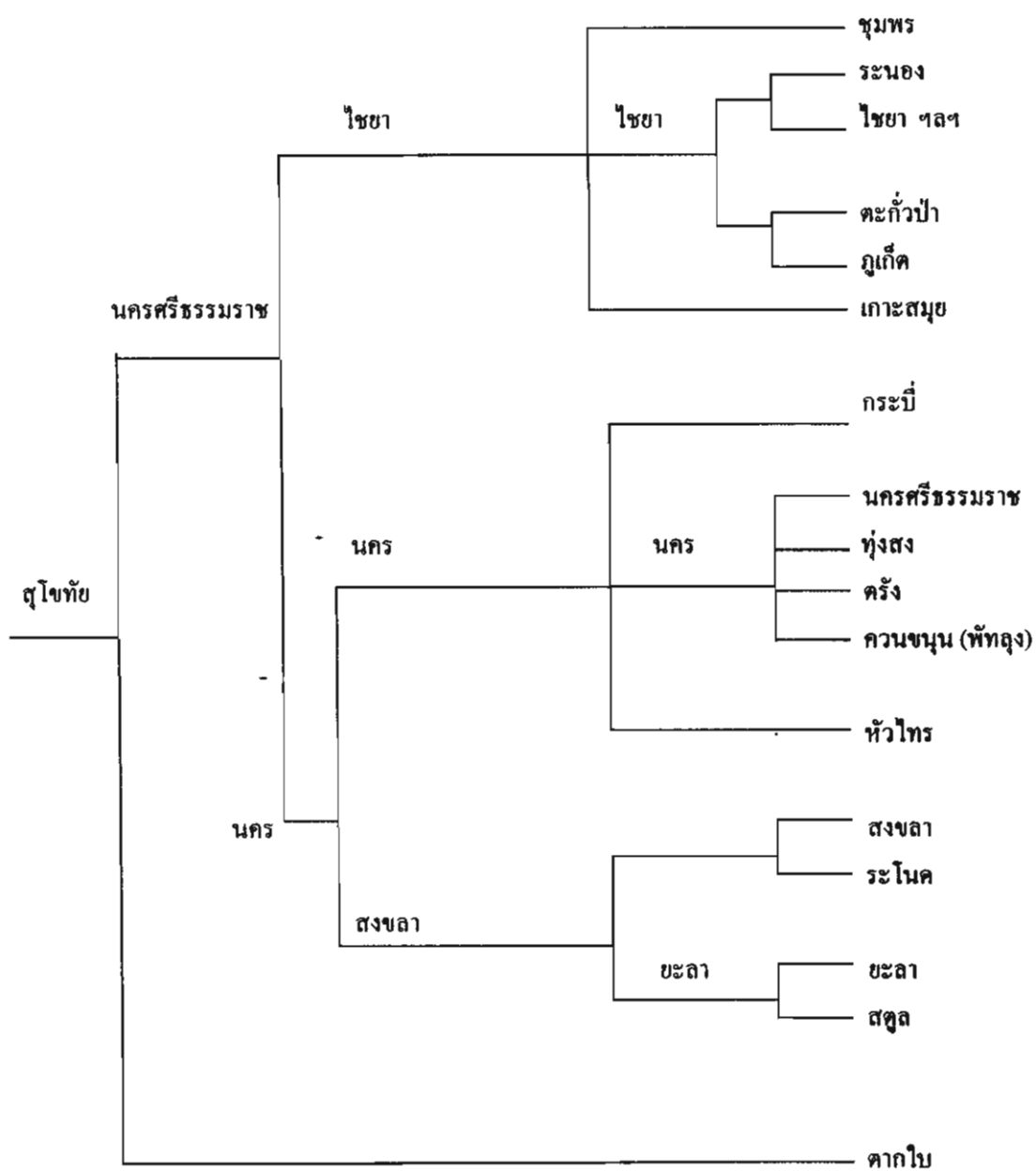
ภาษาไทยถิ่นในประเทศไทยซึ่งจำแนกออกเป็น 4 ถิ่นดังกล่าวนี้ ภาษาไทยถิ่นที่อยู่ใน ถิ่นเดียวกันมีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยในเรื่องระบบเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์และคำบาง คำ สำหรับเสียงวรรณยุกต์ต่างกันอยู่มากแต่ก็พอฟังกันเข้าใจได้ ส่วนภาษาไทยถิ่นที่ต่างถิ่นกันมี ความแตกต่างกันมาก โดยเฉพาะเสียงวรรณยุกต์และคำศัพท์ แต่ถึงแม้จะมีความแตกต่างกันมาก ก็ยังมีความใกล้เคียงกันคือภาษาไทยถิ่นอีสานใกล้เคียงกับภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นใต้ใกล้เคียงกับภาษาไทยถิ่นกลางมากกว่าภาษาไทยถิ่นอื่น สำหรับภาษาไทยถิ่นในแต่ละถิ่น โดยเฉพาะ ภาษาไทยถิ่นใต้ได้มีผู้แบ่งไว้เป็นภาษาไทยถิ่นใต้เขต 1 และภาษาไทยถิ่นใต้เขต 2 เขต 1 ได้แก่ บริเวณจังหวัดกระบี่ พังงา ภูเก็ต ระนอง ชุมพร และสุราษฎร์ธานี และเขต 2 ได้แก่บริเวณ จังหวัดตรัง พัทลุง นครศรีธรรมราช สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส

เจ มาร์วิน บราวน์(Brown¹) ได้ทำวิจัยเรื่อง “จากภาษาไทยสมัยโบราณสู่ภาษาไทยถิ่น ปัจจุบัน”(From Ancient Thai to Modern Dialects) ดังภาพแสดงความสัมพันธ์ของภาษา ไทยถิ่นใต้ในถิ่นต่าง ๆ ต่อไปนี้

---

¹Brown, J. Marvin. From Ancient Thai to Modern Dialects. 1965. P 69.

ภาพประกอบ 1 แสดงความสัมพันธ์ของภาษาถิ่นย่อยในกลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้ (ดัดแปลงจากบรราน
หน้า 69)

จากงานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นใต้ถิ่นต่าง ๆ ทำให้ทราบว่า ภาษาไทยถิ่นใต้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาษาสุโขทัย โดยมีวิวัฒนาการเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนครศรีธรรมราช และกลุ่มตากใบ

กลุ่มนครศรีธรรมราช แยกเป็น 2 สายคือ

1. สายไชยา แยกเป็นสาขาย่อยได้ดังนี้

1.1 ภาษาชุมพร

1.2 ภาษาไชยา

1.2.1 ภาษาระนอง ไชยา หลังสวน และสวี

1.2.2 ภาษาตะกั่วป่า และภูเก็ต

1.3 ภาษาเกาะสมุย

2. สายนครศรีธรรมราช แยกเป็นสาขาย่อยได้ดังนี้

2.1 ภาษานครศรีธรรมราช

2.1.1 ภาษากระบี่

2.1.2 ภาษานครศรีธรรมราชทุ่งสง ตรัง ควนขนุน

2.1.3 ภาษาหัวไทร

2.2 ภาษาสงขลา

2.2.1 ภาษาสงขลาและระโนด

2.2.2 ภาษายะลา

2.2.2.1 ภาษายะลา

2.2.2.2 ภาษาสตูล

กลุ่มตากใบ

สำหรับภาษาในกลุ่มตากใบ ฉันทิต ทองช่วย¹ ได้กล่าวเอาไว้สรุปได้ว่า ภาษาไทยในท้องถิ่นนี้มีสำเนียงพูดและลักษณะทางภาษาแตกต่างจากภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ อย่างเห็นได้ชัด ซึ่งปรากฏภาษาที่ใช้พูดกันในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และรัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

---

¹ฉันทิต ทองช่วย. ภาษาและวัฒนธรรมภาคใต้. 2536. หน้า 18.

Anthony Van Nostrand Diller¹ ได้วิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบของภาษาไทยถิ่นใต้ระดับต่าง ๆ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้เปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์ของคำพยางค์เป็นในภาษาไทยถิ่นใต้เพื่อใช้แบ่งกลุ่มภาษาและได้แบ่งกลุ่มภาษาเป็น 6 กลุ่มต่อไปนี้

- กลุ่ม A ได้แก่ ภาษาชุมพร ระนองและสุราษฎร์ธานี
- กลุ่ม B ได้แก่ ภาษาเกาะสมุย
- กลุ่ม C ได้แก่ ภาษาพังงา กระบี่ ภูเก็ตและตรังบางส่วน
- กลุ่ม D ได้แก่ ภาษานครศรีธรรมราช
- กลุ่ม E ได้แก่ ภาษาพัทลุง สงขลา ตรังบางส่วนและสตูลบางส่วน
- กลุ่ม F ได้แก่ ภาษาสตูลบางส่วน ยะลา ปัตตานีและนราธิวาส

นอกจากนี้ ฉันทส ทองช่วย² ได้กล่าวถึงการแบ่งกลุ่มภาษาไทยถิ่นใต้ไว้ใน หนังสือ สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ เล่ม 7 สรุปได้ว่า ภาษาไทยถิ่นใต้มี 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มภาคใต้ตอนเหนือและเขตพื้นที่ฝั่งทะเลตะวันตก ได้แก่ ภาษาถิ่นที่พูดกันในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ตอนล่าง ชุมพร สุราษฎร์ธานี ระนอง พังงา และภูเก็ต
2. กลุ่มภาคใต้ตอนกลางและเขตพื้นที่ฝั่งทะเลตะวันออก ได้แก่ ภาษาถิ่นที่พูดกันในจังหวัดกระบี่ ตรัง พัทลุง นครศรีธรรมราช และสงขลาบางอำเภอ (ระโนด สทิงพระ กระแสสินธุ์)
3. กลุ่มภาคใต้ตอนใต้-มาเลเซีย ได้แก่ ภาษาถิ่นที่พูดกันในจังหวัดสงขลาบางอำเภอ (อำเภอเมืองสงขลา หาดใหญ่ รัตภูมิ สะเดา จะนะ นาทวี เทพา สะบ้าย้อย) สตูล ยะลา ปัตตานีและนราธิวาส รวมทั้งภาษาไทยถิ่นที่พูดกันในมาเลเซีย

จากความรู้ทั้งหมดเกี่ยวกับ ภาษากับชาติพันธุ์ การแบ่งกลุ่มภาษา และการแบ่งกลุ่มภาษาในภาคใต้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการทำความเข้าใจเรื่องอิทธิพลของกลุ่มชาติพันธุ์ ตลอดจนกระบวนการจัดเกลาทางสังคมที่มีผลต่อภาษาพูดของคนในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์นั้น นอกจากนี้ในด้านความรู้เกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มภาษาก็ทำให้ผู้วิจัยยังมีความเข้าใจในเรื่องสายความสัมพันธ์ของกลุ่มชนแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะสายความสัมพันธ์ทางภาษาพูดของกลุ่มคนทางภาคใต้

---

¹Diller, Anthony Van Nostrand. Toward a Model of Southern Thai diglossic Speech Variation. 1976. P 261.

²ฉันทส ทองช่วย. “ภาษาไทยถิ่นใต้ : การแบ่งกลุ่ม,” ใน สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ พ.ศ. 2529 เล่ม 7. 2529. หน้า 2624.

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเสียงวรรณยุกต์และสัญลักษณ์เชิงกล

กาญจนา นาคสกุล¹ ได้กล่าวถึงหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยสามารถสรุปได้ดังนี้

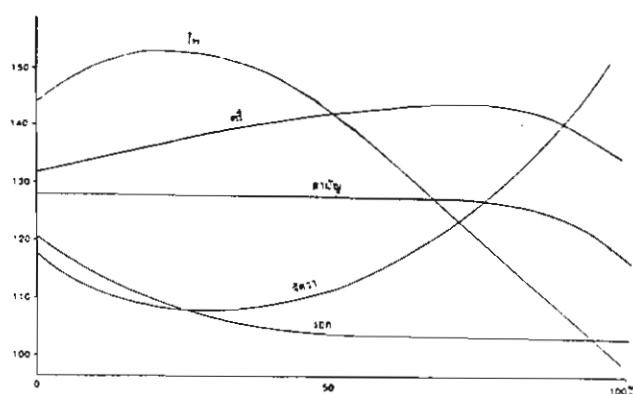
ในภาษาไทยระดับเสียงสูงต่ำของคำ เรียกกันว่า วรรณยุกต์ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้คำตั้งแต่ 2 คำขึ้นไป ซึ่งมีส่วนประกอบอื่นๆ คือ พยัญชนะต้น สระ และพยัญชนะท้ายอย่างเดียวกันมีความหมายต่างกันได้ วรรณยุกต์ในภาษาไทยจึงจัดเป็น หน่วยเสียง เรียกว่า หน่วยเสียงวรรณยุกต์ หน่วยเสียงวรรณยุกต์จัดเป็นหน่วยเสียงซ้อนเพราะไม่เกิดตามลำพังแต่จะเกิดพร้อมกับหน่วยเสียงเรียง โดยปกติวรรณยุกต์จะเกิดพร้อมกับสระ

จำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์มี 5 หน่วยเสียงคือ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์สามัญ	/ /
หน่วยเสียงวรรณยุกต์เอก	/ ˊ /
หน่วยเสียงวรรณยุกต์โท	/ ˋ /
หน่วยเสียงวรรณยุกต์ตรี	/ ˊˊ /
หน่วยเสียงวรรณยุกต์จัตวา	/ ˋˋ /

ลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมีลักษณะเค้าโครงและความถี่ของเสียงโดยประมาณดังนี้

ภาพประกอบ 2 แสดงความถี่มูลฐานของเสียงวรรณยุกต์ 5 เสียงในภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งเกิดกับพยางค์ที่เป็นสระเสียงยาว

¹กาญจนา นาคสกุล. ระบบเสียงภาษาไทย. 2541. หน้า 111-117.

ลักษณะเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 หน่วยเสียงนี้สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวรรณยุกต์ระดับ และกลุ่มวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ

1. วรรณยุกต์ระดับ (Level Tone)

วรรณยุกต์ระดับ เป็นเสียงซึ่งมีระดับความถี่ของเสียงค่อนข้างคงที่ตลอดพยางค์ จัดได้ว่ามีวรรณยุกต์ระดับ ในการออกเสียงพูดนั้นโดยปกติต้นพยางค์และท้ายพยางค์มักจะไม่วางอยู่ในระดับเดียวกันทีเดียว ต้นพยางค์จะมีเสียงสูงกว่าคางกว่าเสมอ ยิ่งถ้าพิจารณาถึงระดับเสียงของคำและประโยคจะยังเห็นการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ชัดเจน แต่ในทางสัทศาสตร์ถือว่าระดับเสียงที่แตกต่างกันไปนี้เป็นเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับวรรณยุกต์อีกพวกหนึ่ง จึงอนุโลมเรียกว่า ระดับเสียงวรรณยุกต์ระดับในภาษาไทยมี 3 หน่วย ดังนี้

1.1 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ (Low Tone) คือ วรรณยุกต์เอกนั่นเอง วรรณยุกต์นี้จะมีต้นเสียงกลาง ๆ ประมาณ 120 Hz และจะลดต่ำลงมาถึงประมาณ 110 Hz อย่างรวดเร็ว วรรณยุกต์ระดับต่ำจะปรากฏในพยางค์ได้ทุกแบบ

1.2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง

หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับกลาง (Mid Tone) คือ วรรณยุกต์สามัญ วรรณยุกต์นี้มีระดับเสียงกลาง ๆ ประมาณ 120 Hz และจะคงอยู่ระดับนั้นจนกระทั่งปลาย ๆ พยางค์จึงลดต่ำลงมาถึงประมาณ 110 Hz วรรณยุกต์สามัญไม่ปรากฏในพยางค์ที่สะกดด้วยพยัญชนะกักในการเขียนด้วยตัวอักษร วรรณยุกต์นี้ไม่ต้องแสดงรูปตัวอักษร

1.3 หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับสูง (High Tone) คือ วรรณยุกต์ตรี วรรณยุกต์นี้มีลักษณะเด่นที่มีระดับเสียงสูง โดยจะค่อย ๆ สูงขึ้นทีละน้อยจากต้นเสียงประมาณ 125 Hz จนถึงประมาณ 135-140 Hz เมื่อสิ้นพยางค์หรืออาจจะลดต่ำลงตอนปลาย ๆ พยางค์ลงมาถึงประมาณ 130 Hz แล้วแต่พยางค์นั้นจบลงด้วยเสียงก้องหรือเสียงกัก ในภาษาไทยหน่วยเสียงวรรณยุกต์ตรีไม่ปรากฏในพยางค์ที่ประสมด้วยสระเสียงยาวที่มีตัวสะกดเป็นเสียงกัก

2. วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (Contour Tone)

วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ เป็นเสียงซึ่งมีระดับความถี่ของการออกเสียงเปลี่ยนแปลงมากในช่วงพยางค์หนึ่ง ๆ หรือที่ต้นพยางค์ เสียงมีระดับต่ำแล้วเสียงค่อย ๆ เพิ่มระดับเสียงอย่างรวดเร็วเป็นระดับสูงที่ปลายพยางค์ หรือเปลี่ยนสูงแล้วต่ำแล้วสูงอีกก็ได้ ในภาษาไทยวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับมี 2 หน่วยคือ

2.1 หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตก

หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนตก (Falling Tone) คือ เสียงวรรณยุกต์โท ระดับเสียงจะเริ่มต้นความถี่ประมาณ 140 Hz แต่ในราว ๆ 1 ใน 4 ของความยาวช่วงพยางค์ก็จะลดลงอย่างรวดเร็วจน

ต่ำกว่า 100 Hz ที่ปลายพยางค์ หรืออาจจะเปลี่ยนสูงขึ้นจากระดับต้นพยางค์นิดหน่อยก่อนจะลดระดับเสียงลงอย่างรวดเร็วก็ได้ วรรณยุกต์โทจะไม่ปรากฏในพยางค์ที่มีสระเสียงสั้นและสะกดด้วยพยัญชนะกัก นอกจากในคำประเภทย่อยเสียงธรรมชาติเท่านั้น ซึ่งในคำเสียงสั้น วรรณยุกต์นี้ ปรากฏในพยางค์ที่มีสระเสียงสั้นและสะกดด้วยพยัญชนะกักได้

2.2 หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้น

หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนขึ้น (Rising Tone) คือ เสียงวรรณยุกต์จัตวา ระดับเสียงจะเริ่มที่ความถี่ประมาณ 110 Hz แล้วมักจะลดลงอีกเล็กน้อยก่อนจะเปลี่ยนเสียงขึ้นอย่างรวดเร็วไปสู่ความถี่ที่สูงถึงประมาณ 140 Hz ที่ปลายพยางค์ วรรณยุกต์จัตวาจะไม่ปรากฏในพยางค์ที่มีพยัญชนะสะกดเป็นเสียงกักเลย

และนอกจากนี้ยังมี วรรณยุกต์ อีกแบบหนึ่งที่เรียกว่า วรรณยุกต์เน้น เป็นลักษณะของวรรณยุกต์เปลี่ยนชนิด คือจะเปลี่ยนขึ้นและลงในพยางค์เดียวกัน แต่ระดับเสียงจะเริ่มที่ระดับค่อนข้างสูงและจะขึ้นไปสูงกว่าระดับเสียงสูงของวรรณยุกต์อื่นทั้งหมดก่อนที่จะตกลงมาเพียงเล็กน้อยตอนปลายพยางค์ วรรณยุกต์อย่างนี้ปรากฏแต่เฉพาะคำซ้ำซึ่งออกเสียงเน้นพยางค์ที่มาข้างหน้าเพื่อแสดงความหมายพิเศษเท่านั้น วรรณยุกต์เน้นจัดเป็นเสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนไปจากหน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้ง 5 หน่วยซึ่งได้กล่าวแล้วข้างต้น

กาญจนา เกรียงมี¹ อธิบายถึงโครงสร้างภาษาเชิงทฤษฎี ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบเสียงต่าง ๆ ในภาษาไทยนั้นได้กล่าวถึง ลักษณะของเสียงพิเศษ (Supersegmentals) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ นอกจากเสียงปกติ (Segmentals) ซึ่งมีเสียงสระและเสียงพยัญชนะเป็นคุณสมบัติของเสียงที่สร้างจากอวัยวะในการออกเสียง ยังมีเสียงอีกประเภทหนึ่งที่สร้างในลักษณะที่เป็นคุณสมบัติทางสรีระวิทยาอื่น ๆ ที่นับว่าเป็นเสียงพิเศษ (Supersegmentals) ซึ่งอาจจะได้แก่ความยาวของเสียง (Length) ความเน้นของเสียง (Stress) และเสียงวรรณยุกต์ (Tone) เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าลักษณะของเสียงพิเศษนอกจากจะแสดงความยาวและความดังของเสียงแล้วเรายังอาจทำให้เสียงพูดที่สร้างจากอวัยวะในการออกเสียงมีคุณสมบัติสูงขึ้นหรือต่ำลง โดยการเพิ่มหรือลดความดังของเส้นเสียงที่อยู่ในลักษณะสั่นสะเทือนได้ ถ้าหากเส้นเสียงมีการสั่นสะเทือนขึ้นก็จะทำให้ระดับเสียงสูงขึ้น ถ้าหากการสั่นสะเทือนช้าลงก็จะทำให้ระดับเสียงต่ำลง การที่ระดับเสียงสูงขึ้นหรือต่ำลงเช่นนี้เราเรียกว่า เสียงสูงต่ำ (Pitch) ในภาษาต่าง ๆ จะมีการใช้เสียงพูดสูงต่ำแตกต่างกันไป ในบางภาษาเสียงสูงต่ำไม่ได้มีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงความหมายของคำ แต่ในบางภาษาการออกเสียงสูงต่ำผิดจะทำให้ความหมายของคำผิดไป สำหรับภาษาที่ใช้ความแตกต่างของเสียงสูง

¹กาญจนา เกรียงมี. โครงสร้างภาษาเชิงทฤษฎี. 2531. หน้า 37.

คำแสดงความแตกต่างของหน่วยคำอย่างมีระบบ เราเรียกภาษาที่มีลักษณะดังกล่าวนี้ว่า ภาษาวรรณยุกต์ (Tone Language)

กัลยา ดิงศกัทธิย์¹ ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับวรรณยุกต์ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ระดับเสียงในภาษาแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทได้แก่ วรรณยุกต์ และทำนองเสียง วรรณยุกต์ เป็นระดับเสียงซึ่งเป็นองค์ประกอบของพยางค์เช่นเดียวกับพยัญชนะและสระ ในภาษาที่มีวรรณยุกต์คำจะเปลี่ยนความหมายหากระดับเสียงพยางค์เปลี่ยนไป วรรณยุกต์อาจแยกออกได้เป็น 2 ประเภทตามลักษณะของเสียงวรรณยุกต์ ได้แก่ วรรณยุกต์ระดับ หรือวรรณยุกต์เสียงคงที่ (Static Tones) กับวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ (Contour Tones) วรรณยุกต์ระดับเปลี่ยนระดับนั้นจากจุดเริ่มต้นระดับเสียงอาจจะสูงขึ้น ลดต่ำลง สูงขึ้นแล้วลดต่ำลง หรือลดต่ำลงแล้วสูงขึ้นภายในช่วงของการเปล่งเสียงหนึ่งพยางค์

ในการจำแนกเสียงวรรณยุกต์ นักสัทศาสตร์ใช้วิธีบอกว่าจุดเริ่มต้นของเสียงวรรณยุกต์นั้นอยู่ที่ระดับใด และบอกรูปของเสียงวรรณยุกต์นั้นว่า เป็นแบบระดับหรือแบบเปลี่ยนระดับ หากเสียงวรรณยุกต์เป็นแบบเปลี่ยนระดับก็ต้องบรรยายถึงลักษณะการเปลี่ยนระดับเพิ่มเติมด้วยการบอกระดับของจุดเริ่มต้นของเสียงวรรณยุกต์นั้น นักสัทศาสตร์ทำโดยการแบ่งพิสัยระหว่างระดับเสียงสูงสุดกับระดับเสียงต่ำสุดของผู้พูดแต่ละคนออกเป็น 5 ระดับดังกล่าว ถือว่าเป็นการแบ่งที่ละเอียดที่สุดที่หูจะได้ยินข้อแตกต่างในการบอกระดับของจุดเริ่มต้นของเสียงวรรณยุกต์และในการพูดถึงรูปของเสียงวรรณยุกต์ นักสัทศาสตร์จะใช้ระดับทั้ง 5 นี้เป็นเกณฑ์ การเรียกระดับทั้ง 5 นี้ทำได้ 2 แบบ

แบบที่ 1 เรียกโดยใช้ตัวเลขตั้งแต่ 1 ถึง 5 โดยเริ่มจากระดับล่างสุดไปถึงระดับสูงสุด

แบบที่ 2 เรียกโดยใช้ชื่อต่อไปนี้ ต่ำ กลางค่อนข้างต่ำ กลาง กลางค่อนข้างสูง และสูง

รูปของเสียงวรรณยุกต์ที่จำเป็นต้องใช้ในการแจกแจงเสียงวรรณยุกต์รูปเหล่านี้พบในการศึกษาระบบวรรณยุกต์ของภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ทั้งสิ้น มีดังนี้

1. ระดับ ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงคงที่ตั้งแต่ต้นจนจบพยางค์
2. ขึ้น ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงสูงขึ้นจากจุดเริ่มต้น ในรูปนี้ของเสียงวรรณยุกต์ระดับเสียงจะสูงขึ้นในช่วง 3 ระดับขึ้นไป
3. เลื่อนขึ้น ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงสูงขึ้นเพียงเล็กน้อยจากจุดเริ่มต้น ในรูปนี้ของเสียงวรรณยุกต์ระดับเสียงจะสูงขึ้นภายในช่วง 2 ระดับเท่านั้น

---

¹ม.ร.ว. กัลยา ดิงศกัทธิย์. “เสียงในภาษาไทย,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3. 2531. หน้า 121-122.

4. ระดับ-ขึ้น ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงคงที่ช่วงหนึ่งแล้วสูงขึ้นในครึ่งหลังหรือในตอนท้ายของพยางค์ ระดับเสียงอาจสูงขึ้นเพียงเล็กน้อยหรือสูงขึ้นมากก็ได้
  5. ขึ้น-ระดับ ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงสูงขึ้นจากจุดเริ่มต้นในตอนต้นของพยางค์แล้วระดับเสียงจะคงที่ไปจนจบพยางค์
  6. เปลี่ยนระดับขึ้น ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงคงที่ช่วงหนึ่ง สูงขึ้น 1 ระดับในตอนกลางของพยางค์แล้วมีระดับเสียงคงที่ไปจนจบพยางค์
  7. ตก ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงตกลงจากจุดเริ่มต้น ในรูปนี้ของเสียงวรรณยุกต์ ระดับเสียงจะต่ำลงในช่วง 3 ระดับขึ้นไป
  8. เลื่อนลง ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงลดลงจากจุดเริ่มต้นเพียงเล็กน้อยในรูปนี้ของเสียงวรรณยุกต์ ระดับเสียงจะลดลงภายในช่วง 2 ระดับเท่านั้น
  9. ระดับ-ตก ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงคงที่ช่วงหนึ่ง และตกลงในครึ่งหลังหรือในตอนท้ายของพยางค์ ระดับเสียงอาจตกลงเพียงเล็กน้อยหรือตกลงมากก็ได้
  10. ตก-ระดับ ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงตกลงในตอนต้นของพยางค์แล้วระดับเสียงจะคงที่ไปจนจบพยางค์
  11. เปลี่ยนระดับตก ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงคงที่ช่วงหนึ่ง ตกลง 1 ระดับในตอนกลางของพยางค์แล้วมีระดับเสียงคงที่ไปจนจบพยางค์
  12. ขึ้น-ตก ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงสูงขึ้นในช่วงแรกแล้วกลับตกลงในรูปนี้ของเสียงวรรณยุกต์ระดับเสียงอาจสูงขึ้นหรือตกลงเพียงเล็กน้อยหรือมากก็ได้และจุดเปลี่ยนทิศทางของระดับเสียงจะอยู่ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายของพยางค์ก็ได้
  13. ขึ้น-ระดับ-ตก ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงตกลงในช่วงแรก จากนั้นระดับเสียงคงที่ไปจนใกล้จะถึงท้ายพยางค์แล้วจึงตกลงเล็กน้อย
  14. ตก-ขึ้น ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงตกลงในช่วงแรกแล้วกลับขึ้นในรูปนี้ของเสียงวรรณยุกต์ ระดับเสียงอาจตกลงแล้วกลับสูงขึ้นเพียงเล็กน้อยหรือมากก็ได้ และจุดเปลี่ยนทิศทางของระดับเสียงจะอยู่ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนท้ายของพยางค์ก็ได้
  15. ตก-ระดับ-ขึ้น ได้แก่ เสียงวรรณยุกต์ที่ระดับเสียงตกลงในช่วงแรก จากนั้นระดับเสียงคงที่ไปจนใกล้จะถึงท้ายพยางค์แล้วจึงขึ้นเล็กน้อย
- นอกจากนี้ กัลยา ดิงศภัทัย¹ ยังได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับวรรณยุกต์ซึ่งสรุปได้ดังนี้ วรรณยุกต์เป็นระดับเสียงที่สามารถเปลี่ยนความหมายของคำได้ ซึ่งหากเราสังเกตระดับเสียงสูงสุด

---

¹ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทัย. “เสียงในภาษาไทย,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3, 2531, หน้า 118-126.

และระดับเสียงต่ำสุดของบุคคลหลาย ๆ คน ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ผู้ใหญ่และเด็ก จะเห็นว่าพิสัยระหว่างระดับเสียงสูงสุดและระดับเสียงต่ำสุดของแต่ละบุคคลไม่เท่ากัน พิสัยของผู้หญิงจะอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าพิสัยระดับเสียงของผู้ชาย และพิสัยของเด็กจะอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าพิสัยระดับเสียงของผู้ใหญ่ ทั้งนี้เป็นเพราะความแตกต่างในด้านความยาวและความหนาของเส้นเสียงของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ เหล่านั้น ผู้ที่มีเส้นเสียงยาวและหนจะมีพิสัยระดับเสียงอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าผู้ที่มีเส้นเสียงสั้นกว่าและบางกว่า

การใช้ระดับเสียงอย่างมีความหมายในภาษาถึงแม้ว่าพิสัยระดับเสียงของบุคคลจะต่างกัน แสดงว่าค่าเทียบเคียงมีความสำคัญมากกว่าค่าที่แท้จริง แต่ค่าที่แท้จริงของระดับเสียงถือเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

จากความรู้ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกันโดยตรงต่อเรื่องที่ผู้วิจัยศึกษา กล่าวคือในงานวิจัยชิ้นนี้ต้องการศึกษาหาค่าที่แท้จริงของระดับเสียงสูงต่ำที่ปรากฏในคำไทยมาตรฐานที่พูดโดยกลุ่มชนต่างชาติพันธุ์กัน

ในด้านการวิเคราะห์หาค่าที่แท้จริงของระดับเสียงสูงต่ำ เราจะต้องวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือ เช่น เครื่องวิเคราะห์คลื่นเสียง (Sound Spectrograph) หรือเครื่องวิเคราะห์อัตราการสั่นของเส้นเสียง (Laryngograph) เป็นต้น ผลที่ได้ออกมาจะบอกว่า ณ เวลาหนึ่ง ๆ ระดับเสียงมีค่าของความถี่มูลฐาน (Fundamental Frequency) เป็นกี่รอบต่อวินาที หรือ เฮิร์ตซ์ (Hertz หรือ Hz)

พัชนี โชติกลีธกร¹ ได้กล่าวถึงระดับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทย สรุปได้ว่าระดับเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมี 5 เสียง จำแนกตามระดับเสียงดังนี้

1. วรรณยุกต์ระดับกลาง หมายถึง วรรณยุกต์ที่มีจุดเริ่มต้นเสียงจากระดับกลางแล้วค่อย ๆ เปลี่ยนระดับลงมาเล็กน้อย เป็นระดับ 32 ตรงกับ “เสียงวรรณยุกต์สามัญ” ในคำราชลักภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร

2. วรรณยุกต์ระดับต่ำ หมายถึงวรรณยุกต์ที่มีจุดเริ่มต้นเสียงอยู่ในระดับต่ำตรงกับ “เสียงวรรณยุกต์เอก” ในคำราชลักภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร

วรรณยุกต์ระดับต่ำมี 2 เสียงย่อยดังนี้

2.1 วรรณยุกต์ต่ำระดับ หมายถึง วรรณยุกต์ระดับต่ำที่ไม่เปลี่ยนระดับเลย เป็นระดับ 11 วรรณยุกต์ประเภทนี้ปรากฏใน พยางค์ตาย เท่านั้น

---

¹พัชนี โชติกลีธกร. “เสียงในภาษาไทย,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 3. 2531. หน้า 262-264.

2.2 วรรณยุกต์ต่ำ-ตก หมายถึง วรรณยุกต์ระดับต่ำที่มีจุดเริ่มต้นมีระดับกลางก่อนข้างต่ำ แล้วค่อย ๆ เปลี่ยนระดับตกลงมาเล็กน้อยเป็นระดับ 21 วรรณยุกต์ประเภทนี้ปรากฏใน พยางค์เป็น เท่านั้น

3. วรรณยุกต์ระดับสูง หมายถึง วรรณยุกต์ที่มีจุดเริ่มต้นอยู่ในระดับสูงตรงกับ “เสียงวรรณยุกต์ตรี” ในตำราหลักภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร

วรรณยุกต์ระดับสูงมี 2 เสียงย่อยดังนี้

3.1 วรรณยุกต์สูงระดับ หมายถึง วรรณยุกต์ระดับสูงที่ไม่มีการเปลี่ยนระดับเลยเป็นระดับ 55 วรรณยุกต์ประเภทนี้ปรากฏใน พยางค์ตาย เท่านั้น

3.2 วรรณยุกต์สูง-ขึ้น หมายถึง วรรณยุกต์ระดับสูงที่มีจุดเริ่มต้นกลางก่อนข้างสูง แล้วค่อย ๆ เปลี่ยนระดับขึ้นเล็กน้อยเป็นระดับ 35 วรรณยุกต์ประเภทนี้ปรากฏใน พยางค์เป็น เท่านั้น

4. วรรณยุกต์ขึ้น หมายถึง วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นก่อนข้างสูง เปลี่ยนระดับสูงขึ้นไปสู่ระดับสูงแล้วลดระดับต่ำลงไปถึงระดับต่ำสุดเป็นระดับ 451 บางทีเรียกว่า “วรรณยุกต์ขึ้น-ตก ตรงกับ “เสียงวรรณยุกต์โท” ในตำราหลักภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร

5. วรรณยุกต์ตก หมายถึง วรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นกลางก่อนข้างต่ำ เปลี่ยนระดับต่ำลงไปสู่ระดับต่ำแล้วเปลี่ยนระดับสูงขึ้นไปสู่ระดับกลางก่อนข้างสูงหรือระดับสูงเป็นระดับ 214 หรือ 215 ตรงกับ “เสียงวรรณยุกต์จัตวา” ในตำราหลักภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร

ความรู้เกี่ยวกับเรื่องหน่วยเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามา ถือว่ามีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของเสียงวรรณยุกต์ตลอดจนกระบวนการเกิดของเสียงวรรณยุกต์และลักษณะของเสียงวรรณยุกต์อันจะเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์เสียงวรรณยุกต์ ทั้งนี้เพื่อใช้ในงานวิจัยเปรียบเทียบเสียงวรรณยุกต์ของคนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ต่อไป

กาญจนา นาคสกุล ได้กล่าวถึง เสียงสูง-เสียงต่ำ เอาไว้ว่า

เส้นเสียง นอกจากจะเป็นอวัยวะที่ทำให้เกิดเสียงก้องแล้ว ยังเป็นอวัยวะที่ทำให้เกิดเสียงระดับสูงและต่ำในการพูดด้วย เสียงก้องเป็นเสียงที่อาจเปล่งออกให้มีระดับต่าง ๆ กันได้ ทั้งนี้เพราะระดับเสียงสูงหรือต่ำ (Pitch of Voice) มีความสัมพันธ์กับอัตราการสั่นของเส้นเสียง เสียงสูงต่ำต่างกันเพราะมีความถี่ (Audio Frequency) ต่างกัน (ดูภาพประกอบ 3) ถ้าความถี่ต่ำเสียงก็ต่ำ ความถี่ของเสียงหมายถึง อัตราการสั่นสะเทือนของเครื่องกำเนิดของเสียงในกรณีของเสียงพูด อวัยวะส่วนที่ทำให้เสียงมีระดับสูงหรือ

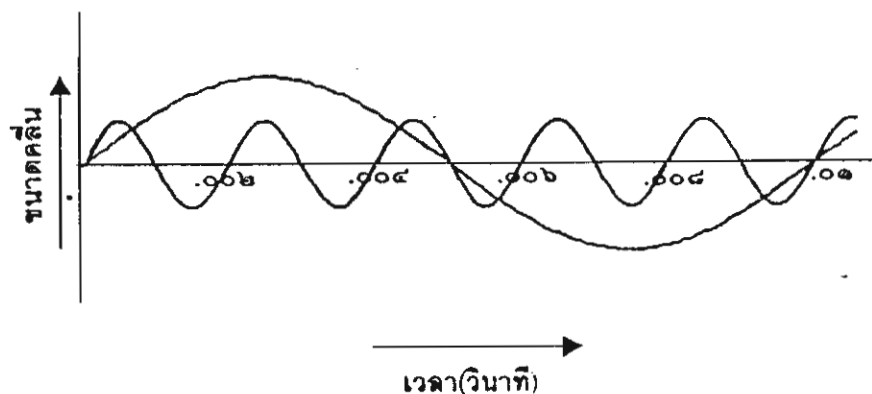
ต่ำก็คือเส้นเสียง

ตามปรกติวัตถุทุกชิ้นมีความถี่ของการสั่นสะเทือนประจำตัว วัตถุที่หนักจะสั่นสะเทือนช้ากว่าวัตถุที่เบา วัตถุที่ใหญ่จะสั่นสะเทือนช้ากว่าวัตถุที่เล็ก ในทางกลศาสตร์ เขาวัดความถี่ของเส้นเสียงเป็น Hertz (Hz) หรือ รอบต่อวินาที การสั่นสะเทือนของวัตถุทำให้อากาศโดยรอบเคลื่อนเป็นคลื่นออกไป ความถี่ของคลื่นซึ่งเคลื่อนจากจุดหรือระดับหนึ่งออกไปแล้ว กลับมาถึงจุดหรือระดับเดิมเมื่อวัตถุสั่นสะเทือนเรียกว่าหนึ่งรอบ หรือ 1 Hz การวัดรอบการสั่นสะเทือนนี้อาจจะเทียบให้เห็นได้ง่าย ๆ ด้วยการเปรียบเทียบกับคัมภีนาฬิกาซึ่งแกว่งจากจุดหนึ่งคือ A ไปยัง B และกลับผ่าน A ไป C แล้วกลับมา A อีกครั้งหนึ่ง (ดูภาพประกอบ 4) เรียกได้ว่าครบ 1 รอบ เสียงที่มีความถี่ 100 รอบต่อหนึ่งวินาที หรือ 100 Hz ย่อมมีระดับต่ำกว่าเสียงที่มีความถี่ 500 Hz เป็นต้น ในการพูดเสียงที่มีระดับสูงต่ำได้ต้องเป็นเสียงก้องเท่านั้น เพราะมีการสั่นสะเทือนของเส้นเสียงซึ่งทำให้ความถี่ระดับต่าง ๆ ได้

เสียงสูงเสียงต่ำที่เกิดในพยางค์หรือคำ แล้วทำให้พยางค์หรือคำนั้นมีความหมายแตกต่างจากพยางค์หรือคำที่มีเสียงอื่น ๆ ซึ่งประกอบเข้าเป็นพยางค์หรือคำนั้นอย่างเดียวกันเป็นเสียงสูงเสียงต่ำที่มีความหมายจัดว่าเป็นหน่วยเสียง เรียกกันว่า วรรณยุกต์ (Tone) ส่วนเสียงสูงต่ำที่มีได้ผูกพันกับพยางค์หรือคำแต่เปลี่ยนไปตามรูปแบบของประโยคอาจทำให้ ความหมายของคำ ประโยคเปลี่ยนในทำนองประโยคบอกเล่าเป็นคำถาม เป็นต้น จัดเป็นเสียงสูงต่ำที่เป็นส่วนประกอบของประโยคเรียกกันว่าเป็นทำนอง (Intonation)¹

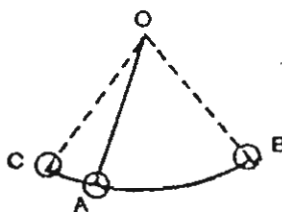
¹กาญจนา เจริญนิ. โครงสร้างภาษาเชิงทฤษฎี. 2531. หน้า 20.

ภาพประกอบ 3 แสดงความถี่เป็น Hz ส่วนกลับของระยะเวลาเป็นวินาทีของ 1 รอบ

$$(\text{ความถี่} = \frac{1}{.002} = 500 \text{ Hz})$$

ภาพประกอบ 4 แสดงการสั่นสะเทือนของวัตถุในอากาศเปรียบเทียบกับ การสั่นสะเทือนของดัม นาทิกา

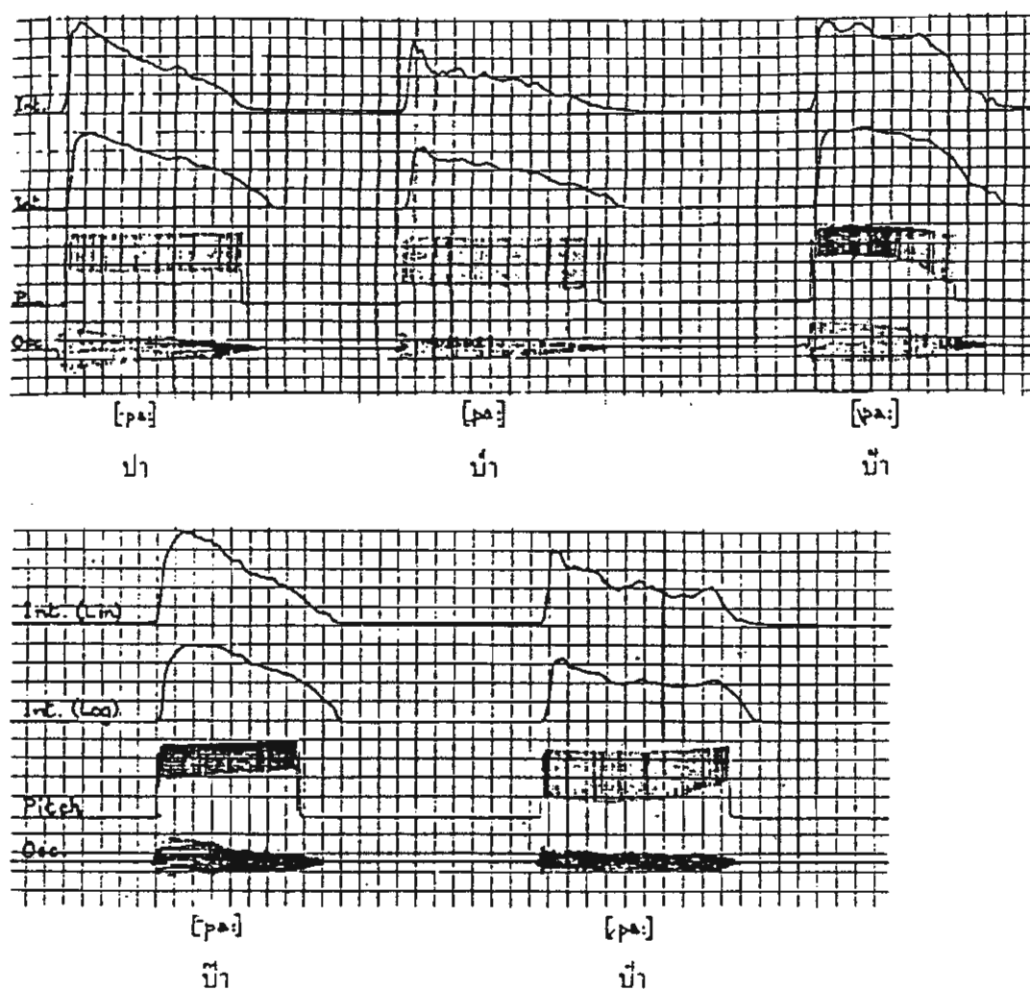

พิณทิพย์ ทวยเจริญ¹ ได้กล่าวถึง หน่วยเสียงวรรณยุกต์ซึ่งมีสาระสำคัญเป็นไปในทำนองเดียวกับข้อมูลความรู้ในข้างต้นกล่าวคือวรรณยุกต์ในภาษาไทยมี 5 ระดับคือ กลางระดับ (Mid-level), ต่ำระดับ (Low-level), สูงระดับ (High-level), (สูง) ตก (Falling) และ (ต่ำ) ขึ้น (Rising) อย่างไรก็ตามสัญลักษณ์ที่แท้จริงของวรรณยุกต์เหล่านี้ เมื่อเกิดขึ้นกับพยางค์ใดก็มีลักษณะแตกต่าง

¹พิณทิพย์ ทวยเจริญ. สัทศาสตร์และสัทศาสตร์ปฏิบัติ. 2533. หน้า 79-80.

ไปจากที่กำหนดชื่อไว้ในสัทวิทยาภาษาไทย หรือในระบบเสียงภาษาไทยดังภาพจากพิซมิเตอร์ (Pitch Meter) วัดความถี่ของการเปล่งเสียง (ระดับเสียง) ในคำว่า ปา ป่า ป้า ป๊า ป๋า อ่านใน ลักษณะคำโดดเว้นช่วงหายใจโดยผู้เขียน ณ ห้องปฏิบัติการมหาวิทยาลัยลอนดอน ซึ่งเมื่อพิจารณา ภาพวรรณยุกต์แล้วจะเห็นว่าวรรณยุกต์ “ระดับ” คือ กลาง คำและสูงนั้นไม่ได้ “ระดับ” ตามชื่อที่กำหนดแต่มีการเปลี่ยนแปลงความถี่สำหรับวรรณยุกต์ “ตก” และ “ขึ้น” นั้นการเปลี่ยนแปลงความถี่มิได้เปลี่ยนจาก สูง มาหา ต่ำ หรือจาก ต่ำ ขึ้นไป สูง ทั้งนี้แต่มีการเปลี่ยนแปลงความถี่ ก่อนหน้านั้นเล็กน้อย (ดูภาพประกอบ 5)

ภาพประกอบ 5 ภาพจากพิซมิเตอร์ (Pitch Meter) แสดงระดับเสียงวรรณยุกต์

อมร ทวีศักดิ์¹ ได้กล่าวถึง กลสัทศาสตร์ (Acoustic Phonetics) เอาไว้ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ กลสัทศาสตร์ (Acoustic Phonetics) คือแขนงหนึ่งของวิทยาศาสตร์ ซึ่งศึกษาคุณสมบัติของเสียงพูดช่วงที่เดินทางออกจากปากของผู้พูดไปสู่หูของผู้ฟัง ซึ่งต้องอาศัยอากาศเป็นตัวกลาง การศึกษาในแง่นี้จะช่วยให้เรามีความเข้าใจในคุณสมบัติของเสียงพูดทั่ว ๆ ไปได้ดีขึ้น ตลอดจนรู้จักลักษณะเฉพาะของเสียงพูดแบบต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อมทางภาษาต่าง ๆ อย่างแจ่มแจ้ง เมื่อพิจารณาเรื่องเสียงพบว่า คลื่นเสียงสามารถเดินทางผ่านสื่อได้หลายชนิด เช่น น้ำ ไม้ แก้วหรืออากาศ ในที่นี้จะขอกล่าวถึงการเดินทางของคลื่นเสียงผ่านตัวกลางที่เป็นอากาศซึ่งเป็นตัวกลางที่มีบทบาทมากที่สุดในเรื่องของการพูดเท่านั้น อากาศคือของผสมที่เกิดจากก๊าซประเภทต่าง ๆ คุณสมบัติเฉพาะตัวของก๊าซทุกชนิดคือ มันสามารถที่จะถูกอัด หรือขยายตัวออกได้ นั่นหมายความว่าโมเลกุลของอากาศสามารถจะทำให้เข้ามาใกล้ชิดกันหรือแยกห่างจากกันได้ เมื่อเราเคลื่อนไหวอวัยวะออกเสียงของเราในการพูด ผลที่เกิดขึ้นก็คือโมเลกุลของอากาศใกล้ ๆ บริเวณปากจะถูกรบกวนและมีการเคลื่อนย้ายไปจากตำแหน่งเดิมของมัน และโมเลกุลที่เคลื่อนที่ไปนี้ก็จะไปก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายของโมเลกุลอื่นอีกต่อหนึ่งในลักษณะคล้าย ๆ กับปฏิกิริยาลูกโซ่ ปรากฏการณ์เช่นนี้จะดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ จนกว่าพลังงานที่ได้รับมาจากการเคลื่อนไหวของอวัยวะออกเสียงจะหมดไป เมื่อโมเลกุลของอากาศโมเลกุลหนึ่งไปชนกับโมเลกุลของอากาศอีกโมเลกุลหนึ่ง ตัวมันเองก็จะกระดอนกลับไปกลับมาสู่ตำแหน่งเดิมของมันและเดินทางผ่านจุดพักนี้ไป ทำให้โมเลกุลของมันเกิดการสั่น (Oscillate) กลับไปกลับมาจนกระทั่งโมเลกุลของอากาศนั้นหยุดนิ่งในที่สุด เสียงที่เราได้ยินนั้นมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับลักษณะการสั่นของโมเลกุลของอากาศซึ่งเดินทางผ่านจุดพักของมันกลับไปกลับมา

โมเลกุลของอากาศจะเคลื่อนที่ไปได้ใกล้หรือไกล ขึ้นอยู่กับแรงที่ได้รับมาจากส้อมเสียง ระยะที่โมเลกุลเคลื่อนห่างไปจากจุดพักนี้เรียกว่า Displacement และระยะที่โมเลกุลเดินทางห่างจากจุดพักที่เรียกว่า 1 รอบหรือ 1 Cycle นั้นหมายถึงการเดินทางออกจากจุดพักไปยังจุดที่ไกลที่สุดคือ Maximum Amplitude ในทิศทางหนึ่งแล้วเดินทางย้อนกลับมาถึงระยะของ Minimum Amplitude ในทิศทางตรงกันข้ามแล้วกลับมายังจุดพัก นอกจากการเดินทางของโมเลกุลของอากาศจะแปรผันไปตามขนาดของแรงที่มากระทำแล้วยังมีตัวแปรอีกตัวหนึ่งคือ “เวลา” กล่าวคือแต่ละรอบ (Cycle) ของการเดินทางจะจบลงในเวลา สั้น-ยาว แตกต่างกัน ระยะเวลาที่โมเลกุลของอากาศเดินทางไปครบ 1 รอบเรียกว่า Period ถ้าการสั่นของโมเลกุลนั้นมีค่า Period เท่ากับ 0.01 วินาที นั่นคือ ใน 1 วินาทีจะมีการเดินทาง 100 รอบ จำนวนรอบต่อวินาที

¹อมร ทวีศักดิ์. สัทศาสตร์. 2542. หน้า 100-103.

(รตว/cps/Hz) นั่นก็คือค่า Frequency หรือความถี่ของการสั่นนั่นเอง ในที่นี้มีสูตรง่าย ๆ ที่ควรทราบไว้คือ

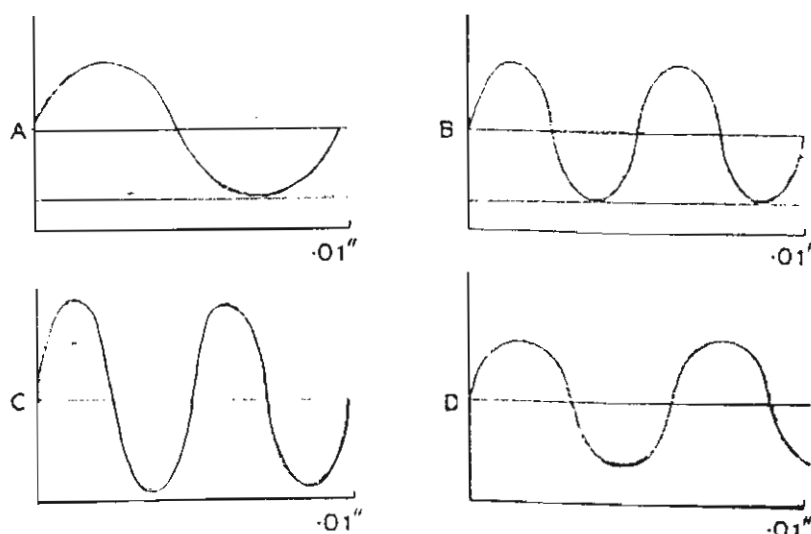
$$F = \frac{1}{P}$$

โดย F หมายถึง Frequency มีหน่วยเป็น cps/รอบต่อวินาที/ Hz (เฮิร์ตซ์)

P หมายถึง Period มีหน่วยเป็นวินาที

ดังภาพแสดง Frequency และ Period ต่าง ๆ ต่อไปนี้

ภาพประกอบ 6 แสดง Frequency และ Period ต่าง ๆ

ศุคาพร ลักขณินาวิน¹ ได้กล่าวถึงการวิเคราะห์เสียงพูดซึ่งสามารถกระทำได้หลายวิธี ซึ่งวิธีการอย่างง่ายก็คือการใช้หูและการสังเกตแต่วิธีการนี้ถือว่าเป็นวิธีที่จะก่อให้เกิดปัญหาและความคลาดเคลื่อนตามมามาก ดังนั้นจึงเห็นว่าควรจะใช้เครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ซึ่งขั้นตอนสำคัญ ๆ ของการวิเคราะห์คลื่นเสียงจะแสดงได้ดังภาพต่อไปนี้

¹ศุคาพร ลักขณินาวิน. สัทศาสตร์และภาษาศาสตร์. 2529. หน้า 85-101.